ॐ परमात्मने नमः

શ્રી

ઉપદેશ સહસાવલી

અથવા

સત્પુરૂષોની બોધજનક વાણી.

સંગ્રહ કરી અધિકારી જનોને ભેટ અર્થે
વિના મુલ્ય આપવા છપાવી
પ્રસિદ્ધ કરનાર

શેઠ દામોદર ઠાકરસી મુળજીની
ધર્મપત્ની બાઇ નાથીબાઇ.

મુંબઇ વર્તમાન પ્રેસમાં છાપ્યું.
ચંદનવાડી, નંબર-૨૪૧.

ઇસ્વી સને ૧૯૦૨.
કિંમત અમુલ્ય.

ૐ પરમાત્મને નમ:
શ્રીગણેશાયનમ:

સવૈયા.

પ્રભુ પક્ષમેં દ્રવ્ય જો ભાંતિ લગે, ધનહે ધનહે તિનકે ધનકું
હરિનામ વિસારી કે નાચ નચે, જબ પ્રેમ કથા ન રૂચે ઉનકું;
મરદંગ કહે ધિકહે ધિકહે, તબ તાલ કહે કિનકું કિનકું;
જબ હાથ પ્રસારી કહે ગુણકા, ઇનકું ઇનકું ઇનકું ઇનકું. ૧

ગજ કારન તારનસે ગુનીકા, પ્રહલાદકો કાજ કહા ન કિયો
વિષ મેર દીઇ વિષયા જો કરી, ચંદ્રહાસકો રાજ વિલાસ દિયો;
એ ભારિથમેં ગજઘંટ તરે, ચિરીયાંકે બચ્ચાં કું બચાય લિયો,
મન કાહે કું શોચ કરે ભરમેં, દિનાનાથ અનાથનકો તકિઓ. ૨

દશ માસ રહ્યો જબ ગર્ભ મહીં, તબસે પ્રભુસે તુમ કૌલ કિયા,
મૈં બાહર વૈ હરિ ભક્તિ કરૂં, તેહિ કારન તોહિ નિકાલ દિયા;
ઇત આય જગતમેં ભૂલ ગયે, તેહિ કારન લોક ભયે દુ:ખિયા;
કવિ દીહલ મન ચેત કરો, ભજ રામ સિયા જિન જન્મ દિયા. ૩

કવિત.

ઉકતી ઉપાઇ એતી ઉમર ગમાઇ કછુ,
કીની ન કમાઇ કામ ભયો ન ભલાઇ કો;
ઔધી જબ આઈ તબ કોન હે સહાય ભાઇ,
રાઇ ભર કછુ ન બસાઇ ઠકુરાઇ કો;
ઇહાં તો સદાઇ ધામ ધૂમકી ચલાઇપર,
ઉહાં તો નહિ હૈ ભાઈ રાજ પોપાંબાઇ કો. ૪

ગંગ તરંગ પ્રવાહ ચલે ઓર, કૂપકો નીર
પીઓ ન પીઓ;
અબબ હૃદે રઘુનાથ બસે તો, ઓરકો નામ
લીઓ ન લીઓ;
કર્મ સંજોગ સુપાત્ર મિલે તો, કુપાત્ર કો દાન
દીઓ ન દીઓ;
કવિ ગંગ કહે સુન શાહ અકબ્બર, મૂરખ
મિત્ર કીઓ ન કીઓ. ૫

તારાકી જોતસેં ચંદ્ર છુપે નહીં, સુર છુપે નહિં
બાદલ છાયો;
રંન ચડયો રજપુત છુપે નહિં, દાતા છુપે
નહિ માગન આયો;
ચંચલ નારકો નેન છુપે નહિં, પ્રીત છુપે નહિં
પૂઠ દેખાયો;
કવિ ગંગ કહે સુન શાહ અકબ્બર, કર્મ છુપે
નહિં ભભૂત લગાયો. ૬

દોહરા.

અણ ઘટતી ઇચ્છા કરે અણ દીઠિ કરે બાત;
કહે ઠાકુર સુન ઠક્કરા એહિ મુરખકી જાત. ૭

નામ રહંતાં ઠાકરાં નાણાં નહિં રહંત;
કીરતી કેરાં કોટડાં પાડયાં નહિં પડંત. ૮
ધ્યાન કરે કયા હોત હિ જો મન મેલ ન જાય;
બગ અરૂ મીનિ ધ્યાન ધરિ પશૂ બિચારે ખાય. ૯
કોટિ વિઘન દુઃખમેં સુજન તજે ન હરિકો નામ;
જૈસે સતિ હુતાસકો ગિને આપનો ધામ. ૧૦
બચન તજે નહિં સત પુરૂષ તજે પ્રાણ બર દેશ;
પ્રાણ પુત્ર દુહુ પરિ હર્યો બચન હેત અવધેશ. ૧૧
જનમ લિયો હરિ ભજનકો દિયો વિષયમેં ખોય;
ગયો લૈન પાયો ન ગજ આયો પંગુલ હોય. ૧૨
હિયમેં હરિ હર્યો નહિં હેરત ફિર્યો જહાન;
જ્યોં નિજમેં મૃગ ભૂલિ મદ ખોજત ફિર્યો
અજાન. ૧૩
મુરખ ખલકો સાધુ જન ઉપદેશત ન વિચારિ;
કપિકો દીની શીખ ખગ કીન્હો ગેહ ઉજારિ. ૧૪
ગોહે દીન ગુણ હીન પ્રભુ નહિં ગરવી ગુણપુર;
છોડી કેતકિ કુસમકો હરશિર ધરે ધતુર. ૧૫
જામે બહુ શ્રમ હોય નહિં લોક સબૈ ફલ વૃંદ;
જપ તિરથમેં દુઃખ લહૈ નહિ ગ્રહૈ ગોવિંદ. ૧૬
પરાધીનતા દુઃખમહા સુખ જગમેં સ્વાધીન;
સુખી રમત શુક વન વિષે કનક પીંજરે દીન. ૧૭
હોત વૃથા હરિ ભજન બિન જનમ જગતકે
માંહિં;
યથા વિપિનમેં કેતકિ ફૂલિફૂલિ જરી જાહિં. ૧૮
હરિ કરૂણા બિન જગતમેં પુરી પરે ન આશ;
મૃગ સરિતા પય પાન કરિ ગઇ કોનકિ પ્યાસ. ૧૯
કલિ પૂજે પાખંડકો રૂચે ન શ્રુતિ આચાર;
માગધ નટવિટ દાન દે તથા ન દ્વિજ કરિ પ્યાર. ૨૦

પર નિંદા પર નારિ અરૂ પર દ્રવ્યનકી આશ;
છોડિ તીનો બાતકું ભજો એક અવિનાશ. ૨૧
નારિ દીપક દેખકે પરતહિં પુરૂષ પતંગ;
અતિ આતુર બશ હોઇકે આપ જલાવત અંગ. ૨૨
ચલી પુતલી લુણકી, થાહુ સિંધુકો લેન;
અનાથ આપ આપે ભઇ પલટ કહે કો બૈન. ૨૩
સુખ બ્રહ્મા ઇંદ્રાદિકે શ્વાન વિષ્ટાવત્ ત્યાગ;
નામ રૂપ સુખ અવનીકે ભૂલ ન ઇત અનુરાગ. ૨૪
ભલી કરન લાગે વિલંબ વિલંબ ન બુરે વિચાર;
ભવન બનાવત દિન લગે ઢાહત લગે નવાર. ૨૫
સુખ સજ્જનકે મિલનકો દુર્જન મિલે જણાય;
જાને ઉખ મીઠાશકો જબ મુખ નીંબ ચખાય. ૨૬
[illegible]ક ભેખકે આસરે જાતિ વરણ છિપ જાત;
જ્યોં હાથીકે પાવમેં સબકો પાવ સમાત. ૨૭
મહિમા ચરન સરોજકિ ઇક મુખ કહિ ન જાય;
અડસઠ તીરથ નિત વસે બ્રાહ્મણ કે પદ આય. ૨૮
મેં મેરી મમતા મિટે સંશય રહે ન કોઈ;
અંબુજ ચરણહી દયાવહીં અંતર શુદ્ધ સબ હોઇ. ૨૯
સમજો સમજો સબ કહે સમજ્યો કછુ ન જાય;
સમજુસે સમજુ મિલે તબ કુછ સમજ્યો જાય. ૩૦
જેસી મીઠી લગતહે ગામ કથાકી ગાથ;
એસી લાગે હરિ કથા તો તરવો કયો બાત? ૩૧
જેસે રીસ્તે રહત હે વિવાહ કાજ નરનાર;
તેઉં ફરે હરી ભક્તિમેં સંગ ફરે કિરતાર. ૩૨
કહા કરીએ કા જોડીએ થોડે જીવન કાજ;
છાંડિ છાંડિ સબ જાતહે દેહ ગેહ ધન રાજ. ૩૩
સજ્જન સંપત્તિ પાયકે બડા ન કીજે ચિત્ત;
અહો નિશિ સંભારીએ હરિ અરિ અપનો ચિંત. ૩૪

હરિ સમીરે પાતક કટે મિત્ર હરે નિજ પીર;
અરિ સમરે મેં તીનુ ગુણ બુદ્ધિ પરાક્રમ ધીર. ૩૫
કોટિ જનમકે પુણ્ય જબ ઉદય હોત એક રંગ;
છુટત મનકી મલિનતા અરૂ ભાવત સતસંગ. ૩૬

(સાખી.)

સત્ય વચન આધિનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
એટલું કરતાં હરિ ના મીલે, તો તુલશીદાસ
જમાન. ૩૭
તુલશી એ સંસારમે, ભાત ભાતકે લોક;
સબસે હીલી મીલી રહીએ, નદી નાવ સંજોગ. ૩૮
કહાં કાશી કહાં કાશ્મીર, ખુરાસાન ગુજરાત;
તુલશી એસે જીવકું, પ્રારબ્ધ લે જાત. ૩૯
ઉંચા કુલ કીસ કામકા, જયાં નહી હરિકો નામ;
તુલશી સુપચ ભલો, જીસ મુખ હરિકો નામ. ૪૦
તુલશી પંછી પીનેસે, ઘટે ન સરિતા નીર;
ધર્મે કીએ ધન ના ઘટે, સહાય કરે રઘુવીર. ૪૧
તુલશી ગરીબ ન સતાવીએ, બુરી ગરી-
બકી હાય;
મુવા ઢોરકે ચામસે, લોહા ભસ્મ હો જાય. ૪૨
રામ નામ સબ કોઇ કહે, ઠગ ઠાકોર ઓર ચોર;
વિન પ્રેમ રીઝે નહીં, તુલશી નંદકીશોર. ૪૩
તુલશી નીચે જનસે, બને ન ઉંચો કામ;
મઢત નગારા ના બને, ચુવા કેરે ચામ. ૪૪
તુલશી તલપ ન છોડીએ, નીશ્ચે લીજે નામ;
મનુષ્ય મજુરી દેતહે કયું રખેગો રામ. ૪૫
તુલશી તબમેં જાનીયો, બડો ગરીબ નીવાજ;
મોતી કણ મોંઘા કીયા, સોંઘા કીયા અનાજ. ૪૬

તુલશી સમયવહીંગયો, જાણ્યા નહીં જુગદીશ;
જનની જણતાં નાડ કટી, તેં કયું ન કાટયો
શીશ. ૪૭

એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમે પણ આધ;
તુલશી સંગત સાધકી, કટે કોટી અપરાધ. ૪૮
ચલતી ચકી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોય. ૪૯
ચલતી ચકીમે પીસાતે, તુલશી કહે સબ લોક;
કોઇ વીરલા સંત રહે ગયા, પરિગ્રહ કીલકી
ઓટ. ૫૦

દયા ધર્મકો મુળ હે, પાપ મુળ અભિમાન;
તુલશી દયાં ન છાંડીયે, જબલગ ઘટમેં પ્રાણ. ૫૧
આવ નહીં આદર નહીં, નહી નેનનમે નેહ;
તુલશી વા ઘર ન જાઇએ, ભર કંચન વરસે મેહ. ૫૨
આવ હય આદર હય, હય નેનનમે નેહ;
તુલશી વા ઘર જાઇએ, ભર ભાલા વરસે મેહ. ૫૩
તુલશી સીતારામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ;
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જ્યું ખેતરમેં બીજ. ૫૪
તુલશી કીડા લીમકા, ચખા ચાહે ખાંડ;
મન ચાહે વૈરાગકું, ઘરકું ચાહે રાંડ. ૫૫
તુલશી વશીકર્ણ મંત્ર હે, તજીએ વચન કઠોર;
મીઠી મીઠી બાતહે, વશીકર્ણ નહીં આેર. ૫૬
કૃષ્ણ કૃષ્ણ સબી કહે, અજોધ્યાકે સબ કોઇ;
તુલશી બ્રજમે આયકે, કયા રામસે બેર હોઇ. ૫૭
મોર મુગટ નીચે ધરો, કીટ મુગટ ધરો શીશ;
ધનુંષ્ય બાણ હસ્તક ધરો, તો તુલશી નામે
શીશ. ૫૮

કહા કહું છબી આજકી, ભલે બીરાજો નાથ;
તુલશી મસ્તક જબ નમે ધનુષ બાણ લો હાથ. ૫૯
કીત મોરલી કીત ચંદ્રીકા, કીત ગોપીઅનકો
સાથ;
અપને ભક્તકે કારણ શ્રી કૃષ્ણ ભયે રઘુનાથ. ૬૦
તુલશી મટે નહીં મોહુતમ, કોટી કરો ગુણ ગ્રામ;
હૃદય કમલ ફુલે નહીં, બીન રઘુકુલ રઘુરામ. ૬૧
સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય. ૬૨
ચિત્રકોટકે ઘાટપર, ભઇ સનતનકી ભીડ;
તુલશીદાસ ચંદન ઘસે, તીલક કરે રઘુવીર. ૬૩
તુલશી પર ઘર જાયકે, દુઃખ ન કહીએ રોય;
ન અપના ભરમ ગુમાઇએ, જો હોની હોય
સો હોય; ૬૪
તુલશી તલપ ન કીજીએ, રીજક મોત સબી
સાથ;
કયા રૂઠે જગતસે, કલમ પ્રભુકે હાથ. ૬૫
તુલશી રેખા કરમકી, કબુ ન મેટે રામ;
મેટન સમરથ હુય પણ, સમજ કીયો હુય કામ. ૬૬
ન ધન રહે ન જોબન રહે, ન રહે ગામ ને ઠામ;
તુલશી જગમેં જશ રહે કે કરદે કીસીકો કામ. ૬૭
પરધન પથ્થર જાણીએ, પર સ્ત્રી માત સમાન.
એટલું કરતાં હરિ ના મીલે, તુલશીદાસ જમાન. ૬૮
સબ સોનાકા નગર બન્યા, પારસ મણકા પોલ;
તુલશી હરિકી ભક્તિ બીન, જમડા કરે
ઘમરોલ. ૬૯
તુલશી પૂર્વકે પાપસે, હરિ ચર્ચા ન સુહાય;
જેસે તાપકે જોરસે, ભોજનકી રૂચી જાય. ૭૦

તુલશી જીસકે મુખસે, ધોખે નીકસે રામ;
ઉસકે પાઊંકી મોજડી મેરે તનકા ચામ. ૭૧
રામ નામકો આલશી, ભોજનકો હુશિયાર;
તુલશી એસે નરનકો, વાર વાર ધિ:કાર. ૭૨
તુલશી કહે ઇસ જગતમે, સબસે મીલીએ ધાય;
ક્યા જાણે કીસ બેસસે, રામચંદ્ર મીલ જાય; ૭૩
ખેતર બગડયું તણખલે, સભા બગડી કુડ;
ભક્તિ બગડી લાલચે, જેમ કેસર પડી ધુડ. ૭૪
સેજ દીયા સો દુધ બરાબર, માંગલીયા સો પાણી;
ખેંચ લીયા સો રક્ત બરાબર, ગોરખ બોલે વાણી. ૭૫
ચાર પહર ધંધો કરે, ચાર પહર રહે સોઇ;
રામ નામ ઘડી ના લીયો, મુક્તિ કહાંસે હોઈ. ૭૬
મેં કહયો ગોપાલ ભજ, મેં ન કહયો ગોપાલ;
મેં ન કહયો ત્યું તેને કીયો કયું ન પડે જંજાલ. ૭૭
કનક ઘડયો નંગે જડયો, ચડયો શીશ ગોપાલ;
પ્રકૃતિ સ્વભાવ ના મીટયો, અંત પુછકો બાલ. ૭૮
મલંગ પડા બજારમેં, દોનું દીનકી ખેર;
ના કાહુસે દોસ્તી, ના કાહુસે વેર. ૭૯
કાલ કરંતો આજ કર, આજ કરંતો અબ;
અવસર વીત્યો જાત હે ફીર કરેગો કબ. ૮૦
સંસારીના ટુકડા, નવ નવ આંગળ દાંત;
ભજન કર્યા થકી પચે, નહીં તો ફાડે આંત. ૮૧
સંકટસે સાધુ ભયે, સાધુસે મુનીજન હોય;
ચલા જાવે વૈકુંઠમે, પલા ન પકડે કોય. ૮૨
જપ માલા છાપા તિલક, સરે ન એકે કામ;
મન કાચે જાયે વૃથા, સાચે રાચે રામ. ૮૩

જયું કાઠકું ઘુન ખાત હે, કોઇ ન જાણે પીડ;
યું ચિંતા ચિતમે ભયે, બુધી બલ ઘટત શરીર. ૮૪
જ્ઞાન હડી ચૌટે પડી, તેમાં સબ કોઇ એલા આય
નીરગુણા નીરાકારી જીતે સો લઇ જાય. ૮૫
ભક્તિ બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘર જન્મલે, તોઉ સંતકા સંત. ૮૬
પડે રહે દરબારમે, ધકા ધણીકા ખાય;
કબુક લેહેર દરીઆવકી દુ:ખ દારીદ્ર મીટ જાય. ૮૭
સંસારી નીરધન દુ:ખી, રાજા દુ:ખી હલ• ભંજતે;
વૃદ્ધ કાળે વેશ્યા દુ:ખી જોગી દુ:ખી ધન સંચતે. ૮૮
માતા તિર્થ પિતા તિર્થ, તિર્થ જેષ્ઠ બંધુના,
વચને વચને ગુરૂ તિર્થ, ઓર તિર્થ અભ્યાગતા. ૮૯
રામ નામ સબકોઇ કહે, દશરથ ન કહે કોઇ;
એકવાર દશરથ કહે, કોટી જન્મ ફળ હોય. ૯૦
આવ કહે સો આલીઆ, બેઠ કહે સા પીર;
જીસ ઘર આદરભાવ નહી, ઉસકા કાટો શીર. ૯૧
સંત બડે પરમારથી, શીતળ ઉનકે અંગ;
તપત બુઝાવે ઓરકી, દે દે આપના અંગ. ૯૨
કાટે તા ખીજે નહીં, સીચે તા નહીં નેહ;
પથર મારે ફળ દીએ, તાપ શીત સબ સેહ. ૯૩
રામ રૂપીઆ રોકહે, ખરચત ખુટત નાહીં;
લેતે દેતે ના ઘટે, એસી ચીજ કોઇ નાહીં. ૯૪
રામ જકતકા શેઠીયા, રહે વૈકુંઠકે માંહે;
નીસ દીન વો હીસાબસે, આપે ઉનકે ત્યાંહે. ૯૫
કળજુગ સમાન કોઈ જુગ નહીં, જો જપે શ્રીરામ લો લાય;

બીજા જુગે મુસ્કીલ મળે કળજુગમાં આળે
જલદી આય. ૯૬

પડદે રહેતી પદમણી, ન લેતી હરીનું નામ;
કરણીએ સરજી કુતરી, ઢુંઢે આખું ગામ. ૯૭

બાલાપનમે હરી ભજે, જગમા રહે ઉદાસ;
તિર્થ બી આશા કરે, કબી આવેગા દાસ. ૯૮

રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુજરા લેત;
જેસી જીનકી ચાકરી, તેસા તીનકું દેત. ૯૯

રામ નામ ઓખદી, ખરી નીતસે ખાય;
અંગ પીડા વાધે નહીં, મહા રોગ મીટ જાય. ૧૦૦

રામ નામકી લુટ હે, લુટ શકે તો લુટ;
અંતકાળ પસ્તાયગો, પ્રાણ જાયગો છુટ. ૧૦૧

જનની જણતો હરિભક્ત જણ, કાં દાતા કાં શુર;
નહીં તો રહેજે વાંઝણી, મત ગુમાવીશ નુર. ૧૦૨

ભજો રામ સીતા, જનમ જાતહે બીતા;
એહી ભાગવત હય, એહીમેં હય ગીતા. ૧૦૩

રામ નામ શમશેર પકડકે, કૃષ્ણ કટારા બાંધ લીયા;
દયા ધર્મકી ઢાલ બનાવે, જમકા ડાગ જીત
લીયા. ૧૦૪

રામ નામ નીજ મંત્ર હે, સતગુરૂ દીયો બતાય;
ઓખદ ખાવે પચ્ય રહે, વાકી વેદના મીટ જાય. ૧૦૫

રામ નામ નીજ મંત્ર હે, રટીયે પ્રેમ લગાય;
જબ મંગલ ધીરજ ધરે, કોટી વિઘન મીટ જાય. ૧૦૬

સીતા પતિ રઘુનાથકું, નેક નમાયો શીશ;
લંકા પુરકો બેસણો, શ્યામ કીયો બક્ષીશ. ૧૦૭

સીતા પતિ રઘુનાથજી, તમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કૌઆ ઝાઝકો, ચલન શકત કછુ ઓર. ૧૦૮

સીતા રામકી સાયબી, ધીંગડ મલકો રાજ;
સુરત વૈકુંઠ હો ગઇ, સબી રામ પ્રતાપ. ૧૦૯
સીચ્યા તબ તરૂવર ભયા, કાટા તબ ભયા ઝાઝ;
તારે પણ બોળે નહીં, પ્રભુ બાંહ્ય ગ્રહેકી લાજ. ૧૧૦
રોગી પરમ સેવકા, હરીકી પરમ ત્યાગી;
કુટીલ નારી પતિવ્રૃતા, બુઢી વેશ્યા તપશ્વરી. ૧૧૧
મરૂં તો માગું નહીં, અપના તનકે કાજ;
પરમારથ કે કારણે, જાચ્યત ન આવે લાજ. ૧૧૨
મેં જાણ્યું હરિ દુર હયે, હરિ હય હૃદયા માંહિં;
આટી ત્રાટી કપટકી, તાસે દીસત નાંહિં. ૧૧૩
કંચન ત્યાગો સેહેજ હય, સેહેજ ત્રીયાકા નેહ;
માન બડાઇ ઓર ઈર્ષા, તુલશી દુર્લભ દેહ. ૧૧૪
અગન પલીતા રાજ દંડ, ચોર મુશ લેજાય;
ઇતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ દંડ સહયો ન જાય. ૧૧૫
કેહેણી મીસરી ખાંડ હે, રેહેણી તાતા લોક;
કેહેણી કેવે રેહેણી રખે, એસા વારલા કોક. ૧૧૬
અભ્યાગતો મુખે ખેતી, વાવંતા કોઇ શુરાનરા;
તે અમર બીજ ઉગંતાં, લણંતા જુગો જુગા. ૧૧૭
નાચે કુદે તોડે તાન તેનું દુનિયા રાખે માન;
ભજન કરે ભાવથી જાણ, તેને ન મળે પુરૂં ધાન. ૧૧૮
જેસો દીલ હરામસે તેસો હરિસે હોય,
ચલા જાવે વૈકુંઠમે પલા ન પકડે કોય. ૧૨૦
મન મરે માયા મરે મરમર જાત શરીર;
આશા તૃષ્ણા ના મરે કહે ગયા દાસ કબીર. ૧૨૧
જતી જોગી સતી નારી રણ મધ્યે કોઈ શુરવંત,
ગામ મધ્યે કોઇ ભકત જન એ ચારે પૃથ્વીના
સ્થંભ. ૧૨૨

બાના બડા દયાલકા તિલક છાપ ઓર માલ;
કાલુ કહે જમ ડરત હે ભય માને ભોપાલ. ૧૨૩
લેનેકું હર નામ હે દેનેકું અનદાન;
તરનેકું આધિનતા બુડનેકું અભિમાન. ૧૨૪
લોભ પાપકો મૂલહે નર્ક મૂલ અભિમાન,
જો તરનેકું ચાહો તો છોડ લોભ અભિમાન. ૧૨૫
સાધુ ભુખે ભાવકે ધનકે ભુખે નાહીં,
જો સાધુ ધનકે ભૂખે વોહી સાધુ નાહીં. ૧૨૬
પાણી તો વેહેતા ભલા બાંધ્યા ગંદા હોય,
સંત તો રમતા ભલા દાગ ન લાગે કોય. ૧૨૭
કરણી કરે ભેડકી ચલે હંસકી ચાલ,
પુછડા પકડે શીઆલકા કીસ બીધ ઉતરે પાર. ૧૨૮
લુચા ન હોય આપણા કુચ ન હોય હીર,
લીમ ન મીઠા હોય કહે ગયા દાસ કબીર. ૧૨૯
સંકટસે સાધુ ભયે મુનિ ન ભજે ભગવંત,
લક્ષ ચોરાશી ફીરત હે વીસ્કા નાવે અંત. ૧૩૦
મુરખકો મુખ બંબ હે બોલત બચન ભુજંગ,
તાકો ઓખદ મૌન હય વીખ નહીં લાગત
અંગ. ૧૩૧
મમ ઇચ્છા સર્વ નાસ્તી દૈવ ઇચ્છા પ્રર્વતતે,
રાજ કન્યા રાજ દ્વારે ભાલુ બ્રાહ્મણ ભક્ષતે. ૧૩૨
હરી હીરા કેરી ગઠડી ઘરાક વિના મત ખોલ,
જબ મીલે હીરાકે પારખુ હીરા લેશે મોઘે મોલ. ૧૩૩
જ્ઞાનીને જ્ઞાની મળે રસની લૂટા લૂટ;
અજ્ઞાની જ્ઞાની મળે બડી માથા કૂટ. ૧૩૪
જ્ઞાનીના ગુરૂ થવું અજ્ઞાનીના દાસ;
અજ્ઞાની ઉપાડે ધોકો તો લે જ્ઞાની મોંમાં ઘાસ. ૧૩૫

બડા બુડાઈ નવ કરે બડા ન બોલે બોલ;
હીરા મુખસે ના કહે લાખ હમારા મોલ. ૧૩૬
ચીંતાસે ચતુરાઇ ઘટે દુખસે ઘટે શરીર;
પાપસે ઘટે લક્ષ્મી કહે ગયા દાસ કબીર. ૧૩૭
મન ગયાતો જાને દે મત જાને દે શરીર;
ના ખેંચી કમાન તો કયા લગેગા તીર. ૧૩૮
કબીર કહે કે એહી જગ જેસી અંધી ગાય;
વછડા થા સો મર ગયા જુઠી ચામ ચટાય. ૧૩૯
ભરથ અપની જનની તજી પિતા તજે પ્રહલાદ;
વિભિષણ અપના ભાઇ તજે શ્રી રામકે કાજ. ૧૪૦
માલા બનાઇ કાષ્ઠકી બીચમે ડાલા સૂત;
માલા બીચારી કયા કરે જપને વાલા કપૂત. ૧૪૧
કયા કહું રઘુનાથજી સબ કરમકો ખેલ;
વિભિષણકું લંક દી હનુમાનકું તેલ. ૧૪૨
કામીકા ગુરૂ કામ હે લોભીકા ગુરૂ દામ;
કબીરાકા ગુરૂ સંતુ હે સો સંતનકા ગુરૂ રામ. ૧૪૩
કબીર કહે કનક કામની દોનો વિકટ બડી જાલ;
જાતે હે હરી મીલનકું તો બીચમે ડાલે સાલ. ૧૪૪
માયા બડી ચોરટી ફાંસ બેઠી હે વાટ;
નિરગતસે ફાંસ પડે કબીરા ગયે કાટ. ૧૪૫
સજજનસે દુર્જન ભલે કે પરનિંદા કરત;
દુર્જનકું ઉધારત આપે નરક પડત. ૧૪૬
બ્રાહ્મણ ભયે તો કયા ભયે ગલેમે ડાલા સૂત;
આત્મજ્ઞાનકી ખબર નહીં ભયે સ્મશાનકા
ભૂત. ૧૪૭
કપટી કે મન કપટ બસે શુરકે મન સંગ્રામ;
લોભી કે મન ધન બસે કબીરા કે મન રામ. ૧૪૮
પરનારી ઝેરી છુરી મત લગાવો અંગ;

દશ શીશ રાવણકે ગયે પરનારીકે સંગ. ૧૪૯
પરનારી પ્રસન ભઇ દે ન શકત કછુ ઓર;
સુત્ર પાત્રજ્યાગે ધરે એહી નરકકો ઠોર. ૧૫૦
ચંદન પડા ચમાર ઘર નીત ઉઠ કુટે ચામ;
ચંદન બીચારા કયા કરે પડા નીચસે કામ. ૧૫૧
પાણી તો બંધા ભલા જો કુછ ઉંડા હોય;
સંત તો બેઠા ભલા જો કુચ્છ પરમાર્થ હોય. ૧૫૨
સજજનસે સજજન મીલે તો હોવે દો દો બાત;
ગધાસે ગધા મીલે તો ખાવે દો દો લાત. ૧૫૩
મરના મરના સો કહે મરી ન જાણે કોય;
જો મરનેકું જાણુ તો ફીર ન મરના હોય. ૧૫૪
કબીરા કહે મેં હર ભજું મુવે મુક્તિ પાઉં;
દાનું હાથમેં મોદક હય મન માને સો ખાઉં. ૧૫૫
રામ નામ લીયા ઉસીને સબ કામ કીયા;
રામકું વીસારેગા તો જીતી બાજી હારેગા. ૧૫૬
કબીરા કોઠી કાષ્ટકી ચોફેર લાગી અંગાર;
માંહે પડયા સો ઉગર્યા જલ ગયા દેખનહાર. ૧૫૭
સતો ગુણસે સુખ વધતાહે કામ રજો ગુણ હોય;
અલસાને તમો ગુણ વધત રહત જ્ઞાન સબ ખોય. ૧૫૮
મનકી જાણે દીલકી જાણે જાણે ચીતકી ચોરી;
ઉનસે કયું છીપાઇએ જીસકે હાથમે દોરી. ૧૫૯
ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામ તે જયાં સંત બિરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે હીલી મીલી હરિ જશ
ગાઇ. ૧૬૦
અજગર કરે ન ચાકરી પંછી કરે ન કામ;
દાસ મલુકા યું કહે સબકા દાતા રામ. ૧૬૧
ચકી ચકી સબ કહે માની (ખીલડા) ન કહે કોઇ;
જો માનીસે લગ રહે તો બાલ ન બીંકા હોય. ૧૬૨

રામ ભજો તો અબ ભજો ફીર ભજોગે કબ;
હરિઅલ હરિઅલ રૂંખડે ઇંધણ હો ગયે સબ. ૧૬૩
પોથી સો થોથી બની પંડીત બને ન કોય;
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકે પડે સો પંડીત હોય. ૧૬૪
હરિ ભજવો હક બોલવો દોનો બાત અવલ;
તુળશી વાકો રહેત હે આઠો પહર અમલ. ૧૬૫
હરિ આવ્યો હરિ બોલીઓ હરી ગયો હરિકે
પાસ;
હરિ હરિમે મીલ ગયો તો હરિ ભયો ઉદાસ. ૧૬૬
અરધા ચંદા ઉગીયા અરધા ઘોડેકી નાલ;
અરધી ગુરૂકી પાવડી તો ચોથા અરધા ગાઓ. ૧૬૭
કબીર કહે ન રાચીએ ભાણું બેસી ભાત;
પેટમેસે પીછા કાઢે એસા મેરા નાથ. ૧૬૮
તુજે બીરાની કયા પડી તું અપની નીવેડ;
તેરી ઝાઝ દરિઆવમેં ડુબે નહીં તો બેડ. ૧૬૯
જાકે બોલે બંધ નહીં મરમ નહીં મન માંય;
તીકો સંગ ન કીજીએ છોડ ચલે બનમાંય. ૧૭૦
જો જામે નીસદીન બસે સો તામે પરવીન;
સરિતા ગજકું લે ચલી ઉલટા ચાલે મીન. ૧૭૧
સાહેબકા ઘર દુર હય જેસી લંબી ખજુર;
ચડે તો ચાખે પ્રેમ રસ ગીરે તો ચખના ચુર. ૧૭૨
પશુકી તો પનિયા ભઈ નરકો કછુ ન હોય;
નર જો કે કરણી કરે તો નરકો નારાયણ હોય. ૧૭૩
કહેતે સો કરતે નહીં મુખકે બડે લબાડ;
કાળા મુખ લે જાઇંગે સાહેબકે દરબાર. ૧૭૪
જીતને તારે ગગનમે ઉતને શત્રુ હોય;
કૃપા હોય શ્રી રામકી તો બાલ ન ઉખાડે કોય. ૧૭૫
આશા તો રામ નામકી દુજી આશ નિરાશ;

નદી કીનારે ઘર કરે કદી ન મારે પ્યાશ. ૧૭૬
કુછ કરણી કુછ કરમ ગતિ કુછ પુર્વકી નેક;
પુણ્ય ભાગ્ય કબીરકો જો પીચુ ધાર્યા અલેક. ૧૭૭
કબીર સુલ પર ઘર કરે જમકો કરે સૃંગાર;
કાલબી ઉસીકું ક્યા કરે જો અષ્ટ પહર હુશિયાર. ૧૭૮

(કબીર સાહેબ મરતી વખત.)

આજ હમારા કુચ હુય જમડા મેરા ગુલામ;
નગારા હુવા સંતકા વૈકુંઠ હુવા મુકામ. ૧૭૯
મનકો કહે ન કીજીએ મન જયાં ત્યાં લે જાય;
પણ મનકો એસો મારીએ કે ટુક ટુક હો જાય. ૧૮૦
લક્ષ્મી કહે મેં નીત્ય નવી કેની ન પુરી આશ;
કીતને સીંહાસન ચઢ ગયે કીતને ગયે નીરાશ. ૧૮૧
સાહેબ કે દરબાર મેં સાચેકું શીરપાવ;
જુઠા તમાચા ખાયગા ક્યા રંક ક્યા રાઓ. ૧૮૨
નદી સમાન નહીં કોઇ જલા બંધુ સમાન
નહીં કોઇ બલા;
સુરજ સમાન નહીં કોઇ તેજો સ્ત્રી સમાન નહીં
કોઇ હેજો. ૧૮૩
મેઘ સમાન નહી કોઈ જલા આપ સમાન
નહીં કોઈ બલા;
નેણ સમાન નહી કોઇ તેજો અન સમાન નહીં
કોઇ હેજો. ૧૮૪
ઢોર ઘડતાં મનુષ્ય ઘડયો ભુલ્યો શીંગને પુંછ;
તુળશી હરિકી ભક્તિબીન ધીક દાઢી ધીક
મુંછ. ૧૮૫
તુળશી કહે મેં પારખ્યું પરખ્યા રામ રતન;
જપ તપ તીરથ કાચમણી ત્યાં નહીં માન્યું
મન. ૧૮૬

તુળશી તુળશી સબ કોઇ કહે તુળશી બનકા ઘાસ;
કૃપા ભઈ રૂગનાથકી હો ગયે તુળશીદાસ. ૧૮૭
•તુળશી એક દીનર્ં વોહીથે મીલે ન માંગે ચુન;
•કૃપા ભઇ રૂગનાથકી હો ગઇ લુચી જુન. ૧૮૮
તુળશી વોહાં ન જાઇએ જયાં ન કહે કે આઓ,
ઘાસ બરાબર જાનીએ કયા રાજા કયા રાઓ. ૧૮૯
અર્બ ખર્બસે દ્રવ્ય હુય ઉદય અસ્તસે રાજ;
તુળશી એક દીન મર્ણ હુય આવે કોને કાજ. ૧૯૦
આદી અંત આઇ નહીં અંત સંગ નહી જાય;
બીચ ભઇ બીચે ગઈ તુળશી ઝંખે બલાય. ૧૯૧
તુળશી એ સંસારમે સબી ભક્ત બન જાઇ;
નર્ક કુંડ ખાલી પડે વૈકુંટ કહાં સમાઇ. ૧૯૨
રામનગર હે રામકા બસે ગંગકે તીર;
અજોધ્યા નગરી રામકી ચોકી હનુમત વીર. ૧૯૩
તુળશી જહાં વિવેક નહીં તહાં ન કરીએ બાત;
સત શબ્દ એક હે કરકર કપુર કપાસ. ૧૯૪
•આભ બેરણુ બાદુલી જલ વેરણુ સેવાલ;
પુરૂપ બેરણુ નીંદરા મચ્છા વેરણુ જાલ. ૧૯૫
મ્રગ માતંગ પતંગ ભ્રંગ પંચમ મીન હુલાશ;
• પાંચે વિષકે ભોગસે ભયો પાંચકો નાશ. ૧૯૬
શ્વાસે શ્વાસમે રામ ભજ મીથ્યા શ્વાસ મત ખોય;
ના જાણું એ શ્વાસકી આવન ફીર નહીં હોય. ૧૯૭
કકા કેવળ બ્રહ્મ હે બબા બીજ શરીર;
રરા સબસે રમ રહયા તાકા નામ કબીર. ૧૯૮
તત્વ શ્વાસકી કર સમરણી અજંપાકો કર જાપ;
પરમ તતવકો ધ્યાન ધર સોહં આપો આપ. ૧૯૯
જ્ઞાન કથે સો પુત હમારા કથની કથેસો જ્ઞાતી;
રાહસે રહે સો ગુરૂ હમારા હમ રહે ઉનકે સાથી. ૨૦૦

જીસ્કુ રાખે રામ કૃપાળુ ઉસ્કુ ન મારે કોય;
ઉસપર દુન્યા ઉલટે તોબી કછુ ન હોય. ૨૦૧
હરિ ભક્તિમે તીન ગુણ હર કોઇ લાંગે પાય;
ખાનેકું મીશ્ટાન મીલે આખર વૈકુંઠ જાય. ૨૦૨
સુરતીસે કીરતી બડી બીન પંખ ઉડ જાય;
એસી લક્ષ્મી દાતાકી તીન લોક ફીર જાય. ૨૦૩
સજ્જનસે સજ્જન મીલે જ્યું ચંદનમે કપુર;
દુરિજનકું દુરિજન મીલે જ્યું ભાંગમે ધતુર. ૨૦૪
બડો "બડાઇ નવ સજે ઓછનકું ઉતપાત;
ક્યા વિષ્ણુકી મહિમા ઘટી જો ભ્રગુને મારી
લાત. ૨૦૫
વચન નહીં વિદ્યા નહીં નહીં મુખમે હરિ નામ;
સો મુખમે દીશા ફરો સબી ગામકે ગામ. ૨૦૬
પુર્વકે લોક ચાહતેથે ન્યાય ધર્મ હરિ નામ;
અબકે લોક ચાહતે હય કામની ચુગલી દામ. ૨૦૭
હરિ દાસનકું ત્રીશ કોશ ઓર પંડીતકું ચીશ;
સાધુકે હૃદયમે બસે સંતનકું ચર્ણ શીશ. ૨૦૮
આયા હય સો જાયગા રાજા રંક ફકીર;
કીતને સીંહાસન ચડ બેઠે કીતને પહને જંજીર. ૨૦૯
તન વાડી મન કેવડા સચી અમૃત વેણ;
પ્રાણ પુરૂષકે બાગમે અજબ ફુલે દો નેન. ૨૧૦
કબીરા કહે મે ટેક ગ્રહી ગ્રહી શકે નહીં કોય;
પલ ભર વિસરૂં રામકું તો ગુરૂ હત્યા મોએ હોય. ૨૧૧
ચલના ભલા ન કોસકા દોહીતા ભલી ન એક;
મંગના ભલા ન બાપસે જો પ્રભુ રાખે ટેક. ૨૧૨
પાવ પલકી ખબર નહીં કરે કલકી બાત;
જીવકે પર જમ ફિરતહે જ્યું તેતરપર બાજ. ૨૧૩

પાપીસે અન હોતહૈ પાપીસે ધન જાત;
વરસ બારમે તેરમે જડા મુળસે જાત. ૨૧૪
દુ:ખમે સબ હરિકો ભજે સુખમે ભજે ન કોય;
જો સુખમે હરિકો ભજે તો દુ:ખ કાંહેકો હોય. ૨૧૫
જાકો જાકી લગન હે વાહી વાકે રામ;
જબ રામ રૂમમે રમ રહયો તો શીર કયા
કીસુસે કામ. ૨૧૬
જબ બીગડે જબ ચતુર નર કયા બીગડેગા કુડ;
છાશ બીચારી કયા બીગડે જબ બીગડે જબ દુધ. ૨૧૭
જો મતિ પીછલે સાંભરે સો મતિ આગે હોય;
રામ કહે લક્ષ્મણકો તો કારજ ન બીણસે કોય. ૨૧૮
હોનાર હીરદે બસે ભૂલ જાય સબી શુદ્ધ;
જેસી જનકી ભાવના વેસી શુઝે બુદ્ધ. ૨૧૯
હલદી તજે ન જર્દી ખટરસ તજે ન આમ;
અસલી તો અવગુણ તજે ગુણકો તજે ગુલામ. ૨૨૦
આગ લગી બન ખંડમે જલ જલ પડે અંગાર;
જો નવ હોતે સંત તો જલ મરતા સંસાર. ૨૨૧
સુખીઆ સબ સંસાર ખાવે ઓર સોવે;
દુખીઆ દાસ કબીર ગાવે ઓર રોવે. ૨૨૨
કબીરા તેરી ઝુંપડી ગલકટોકે પાસ;
કરેગા સો ભરેગા તું કયું હોય ઉદાસ. ૨૨૩
કબીરા પુકારી યું કહે શોધો આપ શરીર;
પાંચે ઇંદ્રી વશ કરો તો આપે દાસ કબીર. ૨૨૪
કબીરા ખડા બજારમે લીએ લો કાઠી હાથ;
જો ઘર ફુંકે અપના સો ચલે હમારે સાથ. ૨૨૫
અતિ ભલા નહી બોલના અતિ ભલા નહીં ચુપ;
અતિ ભલા નહીં બરસના અતિ ભલા
નહીં ધુપ. ૨૨૬

ધીરે ધીરે શાંવતા ધીરે સબી કુછ હોય;
માલી સીંચે સોંઘડા રૂતવિના ફળ નવ હોય. ૨૨૭
ઓછે નરકે પેટમે રહે ન મોટી બાત;
પાવ શેરકે પાત્રમે કયસે શેર સમાત. ૨૨૮
ભર્યા સો છલકે નહીં છલકે સોહી આધા;
ઘોડા તો ભૂંકે નહીં ભૂંકે સોહી ગધા. ૨૨૯
નારી પુછત નરકું તુમ કાયસે બદન મલીન;
કયા ગાંઠસે ગીર પડા કયા કીસીકું દીન. ૨૩૦
નહીં ગાંઠસે ગરથ પડયો નહીં કીસીકું દીન;
દેતે દીઠે દાતારકું તેસે ભયો મલીન. ૨૩૧
ભક્તિ એસી કીજીએ જેસો ટંકણ ખાર;
આપ જલે પર રીઝવે ભાંગ્યાં સાંધે હાડ. ૨૩૨
ઘર બાળે ઘર ઉગરે ઘર રાખ્યે ઘર જાય;
એક અચંબા એસા દેખા જો સમા કાળકું ખાય. ૨૩૩
સાંઈ મેરા બનીયા વણજ કરે વેપાર;
બીન ડાંડી બીન તાકડી તોળે સબ સંસાર. ૨૩૪
મોહ નદી વિક્રાળ હય કોઈ ન ઉતરે પાર;
જો ઉતર તે પાર સો રહે વૈકુંઠ મોઝાર. ૨૩૫
સાચે શ્રાપ ન લાગીએ સાચે શ્રાપ ન ખાય;
સાચે સાચે મીલ રહે સાચે સતગુરૂ સહાય. ૨૩૬
મનકે હારે હાર હય ઓર મનકે જીતે જીત;
પરિબ્રહ્મ જો પામીયે મન દ્રઢયા પ્રતીત. ૨૩૭
રામ નામ કે કારણે સબ ધન ડાલ્યો ખોય;
મુરખ જાણે ગીર પડયો દીન દીન દુણો હોય. ૨૩૮
રામ નામ સબ કોઇ કહે ઠગ ઠાકોર ને ચોર;
ધ્રુ પ્રહલાદ જો તર ગયે વોહી નામ કછુ ઓર. ૨૩૯
સાધ મીલે સાહેબ મીલે અંતર રહી ન રેખ;
મનસા વાચા કર્મના સાધુ શાહેબ એક. ૨૪૦

શુરા તેજ ધરે નહી ચુધરણ છુડે ગભીર;
સત્ય વચન પંલટે નહીં જો ઉલટ જાય બ્રહ્માંડ. ૨૪૧
હુદ હુદ સબ કોઈ ચલે બેહુદ ચલે ન કોય;
બેહુદકે ચોટે માંહી રહા કબીરા સોય. ૨૪૨
તરોવર સરોવરં સંતજન ચોથા બરસે મેહ;
પરમારથ કે કારણે ચારે ધરીયો દેહ. ૨૪૩
મુક્તિ વિશે વૈરાગ હય ઓર બંધનકું સ્નેહ;
સબ ગ્રંથ નકો એહી મત મન ભાવેસો લેહ. ૨૪૪
સંત સમાગમ ઓર સરિતા (નદી) ચલે
બીહંગમ ચાલ;
જયું જયું શેરી નિકસે ત્યું ત્યું કરે નીહાલ. ૨૪૫
જેસી જાકી બુદ્ધિ હય તેસી કહે બનાય;
વાકા બુરા ન માનીએ સો લેણ કહાંસે જાય. ૨૪૬
ભક્તિ ભાવ ભાદર નહી સરિતા ચલી ઘોરાય;
સરિતા તો તબ જાનીએ જો જેષ્ઠ માસ કેરાય. ૨૪૭
ગુરૂ લોભી શિષ્ય લાલચી દોનો ખેલે દાવ;
દોનો બુડે આપડે સો બેઠ પથરકી નાવ. ૨૪૮
જાકા ગુરૂ હય ગ્રહી ચેલા ગ્રહી જો હોય;
કીચ કીચકું ધોવતે દાગ ન છુટે કોય. ૨૪૯
બંધેકું બંધા મીલે છોડે કોન ઉપાય;
સેવા કર નિર બંધકી જો પલમે દીયે છુડાય. ૨૫૦
ગુરૂ બીન જ્ઞાન ન ઉપજે ગુરૂ બીન મીલે ન ભેદ;
ગુરૂ બીન સંશય ના મીટે જય જય જય ગુરૂ દેવ. ૨૫૧
જાકા ગુરૂ હય અંધલા ચેલા નિપટ નિરંધ;
દોનો દોનો ઠેલતે આપે કુપ પડંત. ૨૫૨
સેજ આયા સો ડાલ દીજે ફીર માંગણકું જાઇએ;
કબીર કહે સુન બાલકા કુલ વિચાર કે ખાઇએ. ૨૫૩

કોટી જનમ એકઠા કરો લોહા પારસકે સંગ;
એક વાલકે આંતરે કબુ ન પલટે રંગ. ૨૫૪
રામ નામ આધી રતી કોટીક પાપ પહાડ;
બલિહારી વા નામકી પાપ કરે સબ છાર. ૨૫૫
કરત કુસંગ ચાહત કુશલ એહી બડા અફશોષ;
સમુદ્રકો મહીમા ઘટયો રાવણ ભયો પડોશ. ૨૫૬
જો કો મન સાચે રહે તો કયા કરત કુસંગ;
મલિયાગર (ચંદન) વીખ લાગત નહીં લપટે
રહેત ભુજંગ. ૨૫૭
સંગત કીજે સાધકી હરે મનકી વ્યાધ;
સંગત કીજે નીચકી અસ્ટ પહર ઉપાધ. ૨૫૮
સાહેબકે દરબારમે સાચેકું શીરપાવ;
જુઠા તમાચા ખાયગા સાહેબકે દરબાર. ૨૫૯
નારી નાગન એસી ભઇ નારી દો તરફસે ખાય;
જીવતે જીવ તો ધન હરે મુવે નર્ક લઇ જાય. ૨૬૦
નારી સબ નઠારી મત કહો કોઇ તો રતનકી ખાણ;
નારીસે નર ઉપજ્યા ધ્રુ પ્રહલાદ સમાન. ૨૬૧
જીવ જીવકે આશરે જીવ કરત હે રાજ;
તુળશી રઘુવર આશરે કયું બગડેગો કાજ. ૨૬૨
નિંધા હમારી જો કરે મિત્ર હમારા સોય;
સાબુ લેવે ગાંઠકા મેલ હમારા ધોય. ૨૬૩
તુળશી ધીરજકે ધરે કુંજર મણભર ખાય;
ટુક ટુકકે કારણે શ્વાન ઘરોઘર જાય. ૨૬૪
ફાકા ફકત ફરાક દીલ આસન દ્રઢ ગંભીર;
શીકર ફાડ કફની કરે તાકા નામ ફકીર. ૨૬૫
કપટી મીત્ર ન કીજીએ અંત પેઠ બુધ લેત;
આગે રાહ બતાયકે પીછે ધોખા દેત. ૨૬૬

સી કહેતે શ્રી ઉપજે તી કહેતે તન્મ નાસ;
તુળશી સીતા જો કેહે રામ નામ લે પાસ. ૨૬૭
રુજા જોગી અગન જલ ઉનકી ઉલટી રીત;
પરશરામ કહે પાળીયે થોડી ઉનસે પ્રીત. ૨૬૮
ગંગા કિનારે ઘર કરો નહાઓ નિર્મલ નીર;
હીત વીના ન પામીએ કહે ગયા દાસ કબીર. ૨૬૯
માયા એસી દાકની ખાયો સબ સંસાર;
એક ન ખાયો કબીરો જે રહયો રામકે આધાર. ૨૭૦
સીર ગુણ તો શુરા કથે નિરગુણ કથે કબીર;
રામ રતન તુળશી કથે જય જય જય રઘુવીર. ૨૭૧
કબીર પગડે દૂર હય બીચમે ખડી હય રાત;
કયા જાણું કયા હોયગી રવી ઉગતે પ્રભાત. ૨૭૨
કબીર સુતે સુતે કયા કરે ઊઠકે રામ સંભાર;
એક દીન એસા જાયગા લંબે પાવ પસાર. ૨૭૩
આગ લગી બન ખંડમે ગીરગીર પડે અંગાર;
દાસ કબીર કંચન ભયે કાષ્ટ ભયે સંસાર. ૨૭૪
કબીર કબીર કયા કરો જાવો જમનાકે તીર;
એક એક ગોપીકે પ્રેમમે હો ગયે કોટી કબીર. ૨૭૫
મુખ કીયા સુમરનકું સુણનેકું કીયા કાન;
તરનેકું આધીનતા બુડનેકું અભિમાન. ૨૭૬
દયાકા લક્ષણ ભક્તિ હય ભક્તિકા લક્ષણ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકા લક્ષણ ધ્યાન હે ધ્યાનકા લક્ષણ ત્યાગ. ૨૭૭
ત્યાગકા લક્ષણ શાંતિપદ તો જાણે વિમળ વૈરાગ;
વૈરાગ વિશે હય મુક્તિપદ જો સદા રહેત હય
ત્યાગ. ૨૭૮
જુહાર જુહાર વણિક કહે ન જાણે જુહારકા ભેદ;
ભેદ જાણે બીન રહત હય આઠો પહર બહુ ખેદ. ૨૭૯

જજામે જગદીશ હય હહામે હરિ સાર;
રરામે રામ રમ રહયો તાકા નામ જુહાર. ૨૮૦
સુમરન એસો ચાહીએ જાકો ધરીએ ધ્યાન;
સતજુગ ત્રેતા દ્વાપર કળી ચારે યુગ પરમાન. ૨૮૧
બીન સતસંગ ન હરિ કથા તાબીન મોહ ન જાત;
મોહ ગયે બીન રામપદ હોય ન દ્રઢ અનુરાગ. ૨૮૨
મોમે ગુણ કછુ હય નહીં તુમ ગુણ ભરેહો ઝાઝ;
ગુણ અવગુણ ન વિચારીએ પ્રભુ બાંહ ગ્રહેકી
લાજ. ૨૮૩
સીતા પતીકી કોટડી ચંદન જડે કમાડ;
તાળા કુંચી પ્રેમકા તુમ ખોલો અવધ કુમાર. ૨૮૪
નહીં વિદ્યા નહી બાહુ બળ નહી ખરચનકો દામ;
મોસે પ્રતીત પાવનકી તુમ પત રાખો રામ. ૨૮૫
રામ નામ રટતે રહો જબ લગ ઘટમે પ્રાણ;
કબહુક દીન દયાળકું શબ્દ પડેગો કાન. ૨૮૬
માયા મેરે રામકી ધરણી ધરની દેહ;
પુંજી બીરાને શ્રાવકી જશ કોઇ કર રેહ. ૨૮૭
તુળશી બીરવા બાગમે સીચત એ કુમલાય;
રામ ભરોસે વોહી રહે પરબતપે હરિઆર. ૨૮૮
સંત મીલનકો જાઇએ તજ માયા અભિમાન;
જયું જયું પગ આગે ધરે કોટીન યજ્ઞ સમાન. ૨૮૯
સંત સંત સબ એક હે જેસે આપુકો(અફીણ)ખેત;
કોઇ કુદરતી લાલ હે ઓર સબી શ્વેતકે શ્વેત. ૨૯૦
ચલવો કર્યો પંચ કોશકો ચલયો ન એકો કોશ;
તન થાકયો મન નહીં થકયો એહી બડો
અફશોશ. ૨૯૧
પાણી તો બંધા ભલા જો કુછ ઊંડા હોય;
સંત તો બેઠા ભલા જો કુછ પરમારથ હોય. ૨૯૨

સાખી શબ્દ સુણ્યા બહુ મટયા ન મનકા ડાઘ;
સંગતસે સુધર્યો નહીં તાકી બડી અભાગ. ૨૯૩
સંગત બીચારી કયાં કરે રૃદિયા ભયા કઠોર;
નવ નેજા પાણી ચડે પથર ન ભીંજે કોર. ૨૯૪
ભલા ભવ ન વીસરે નગણા ન ચડે ચંત;
કાળી ઉન કમાણસા એને ન ચડે દુજો રંગ. ૨૯૫
માખી ચંદન પરહરે દુર્ગંધ હોય ત્યાં જાય;
મુરખ નરને ભક્તિ ન ભાવે ઊંઘકાં ઉઠી જાય. ૨૯૬
રામ નામ કહેતે રહો ધરે રહો મન ધીર;
કબહુ કારજ સુધારીએ કૃપા સિંધુ રઘુવીર. ૨૯૭
સબ નદી ગંગા વહે સબ પથર સાલીગ્રામ;
સબ વનસ્પતિ હુય તુળશી જાકે હૃદય રામ. ૨૯૮
પ્રેમ છીપાયા નહિં છુપે જ્યાં લગી શ્વાસો શ્વાસ;
દાબી દુબી નહીં રહે કસ્તુરીકી બાસ. ૨૯૯
આંખ ફરૂકા દે રહી મોમે રહ્યા ગરાસ;
ધિક વાકા જીવના જો દમકા કરે વિશ્વાસ. ૩૦૦
આપ ભુલાને આપમે ઢુંટતહે કહીં ઓર;
જાકો તુમ ઢુઢત રીરો હુય યહી તુમ ઠોર. ૩૦૧
સુમ કોથળી શ્વાનભગ દોનો એક સમાન;
ડારતકે નીકો લગે ખેંચત નીકસત પ્રાણ. ૩૦૨
આવે તો રખે નહીં મનમેં ધરે નહીં ધીર;
જતન કરે નહીં દ્રવ્યકો તાકો નામ ફકીર. ૩૦૩
પેટ સમાના અન મગે તન સમાના ચીર;
બઢતી લાલચ ના કરે તાકો નામ ફકીર. ૩૦૪
માયાસે સબ હોતહે સિદ્ધ સાધકા જોગ;
માયાસે સબ કરમ કમાવે માયા સાધે જોગ. ૩૦૫
બડે બડેકો દુ:ખ હુય છોટેસે દુ:ખ દુર;
તારે સબ ન્યારે રહે ગ્રહે ચંદ્ર ઓર સુર્ય. ૩૦૬

તુલશી એ સંસારમેં કોણ ભયો સમર્થ;
એક કંથન દોઉ કુચ પર કો ન પસાર્યો હથ. ૩૦૭
એક દીન એસા હોયગા કોઉ કાસકા નાહીં;
ઘરકી નારી કોન કહે એ તનકી નાડી નાહીં. ૩૦૮
જબ તું આયો જગતમે લોક હસે તું રોય;
એસી કરણી ના કરો કે પીછે હાંસી હોય. ૩૦૯
મનકો કહો ન કીજીએ મન હય પકા દુત;
લે ડુબે દરીઆવમે જાય હાથસે છુટ. ૩૧૦
જો શીર કાટે ઓરકા અપનાં રહે કટાય;
તુલશી હરિ દરબારમેં બદલા કહીં ન જાય. ૩૧૧
હંસા તો મોતી ચુગે કાં લંઘન મર જાય;
સિંહ ઘાસ નહીં ખાતહે જબ મારે જબ ખાય. ૩૧૨
દોડે કોસ હજાર લગ ઓર બસે લક્ષ્મી પાસ;
બીન દીને રઘુનાથ કે મીલે ન તુળશી દાસ. ૩૧૩
દોશ નહી કુછ દયાળકા કર્મ કુટીલ ગ્રહે બાંય;
કર્મ હીન તડપત રીરે કલ્પ વૃક્ષકી છાંય. ૩૧૪
રામ નામ કે કહેનેસે જલ સ્વરૂપ હો જાય;
જાલ ભીતર આવે નહીં કાલ ઠાડો પસ્તાય. ૩૧૫
તુળશી એ સંસારમેં પંચ તત્વ હે સાર;
સંત સમાગમ હરિ ભજન દયા દાન ઉપકાર. ૩૧૬
ચિંતા મત કર માનવી દેત હાર સમર્થ;
જલમેં બસે માછલી વાકી ગાંઠે કહાં ગર્થ. ૩૧૭
સંત હમારી આત્મા હમ સંતકી દેહ;
રોમ રોમમેં મેં રહું જયું ભાદરકો મેહ. ૩૧૮
તુલશી કહે ધન સૂમકો જેસે શ્વાનકી પૂછ;
બડે હાથ પચાસ પણ આખર છુંછકી છુંછ. ૩૧૯
તુળશી દેવો કઠીન હય જો કાહુકો દેત;
સુરજ હોત સંસારમેં ફેર આપનો લેત. ૩૨૦

સંત સમાગમ સુરલ હય મન કુછ દેખ વિચાર;
ભવ સાગર અતિ કઠીન હય બીન પ્રયાસ •
નિસ્તાર. ૩૨૧
તુળશી સીતારામસે લગાયા ચાહો નેહ;
ઘર બંધ ભીતર બાહેર કહીં રહે એ દેહ. ૩૨૨
માળા શ્વાસો શ્વાસકી ફેરેગા કોઇ દાસ;
ચોરાશી ભટકે નહીં કટે કાલકી ફાંસ. ૩૨૩
ભોંય સુલાઉં ભૂખે મારૂં તનકી પાડું ખાલ;
ઇતના કરતે ના ભૂસે તો પીછે કરૂં નીહાલ. ૩૨૪
મેરે મન કછુ ઓર હય કરતા કે કછુ ઓર;
ઓધવ કહે માધવસે સબ જુઠી મનકી દોડ. ૩૨૫
તુળશી એ તન ખેત હય મન વચ કર્મકુી સાન;
પાપ પુન્ય દોઉ બીજ હય બોવે સો લણે નીદાન. ૩૨૬
રામ નામ આરાધવો તુળશી વૃથા ન જાય;
લડકાઇકો પડવો આગે હોત સહાય. ૩૨૭
તુલશી રસના તો ભલી જો તું સુમીરે રામ;
નહીંતર કાઢી નીકાસીએ મુખસે ભલો ન ચામ. ૩૨૮
તુળશી વિલંબ ન કીજે ભજ લીજે રઘુવીર;
તન તરકસતે જાત હે શ્વાસ સારખે તીર. ૩૨૯
સ્વારથ સીતારામ હય પરમારથ સીયરામ;
તુળશી તેરો દુસરે દ્વારા કહા હય કામ. ૩૩૦
તુળશી સોહી ચતુરતા રામ ચરણ લો લીન;
પરધન પરમન હરણકું વેશ્યા બડી પ્રવીણ. ૩૩૧
પ્રીતી રામપદ નિતિ પથ ચલે રાગ રસ જીત;
તુળશી સંતનકે મતે યેહી ભક્તિકી રીત. ૩૩૨
તુલશી ખોટે દાસકો રઘુપતિ રાખત માન;
જ્યું મૂરખ પુરોહીત (ગોરને) દેત દાન
જજમાન. ૩૩૩

રામ ભરોસો રામ બળ રામ વિશ્વાસ;
સુમિરિ નામ મંગલ કુશલ માંગત તુલશીદાસ. ૩૩૪
વૃથા લાભ સંતોષ સુખ રઘુ વર ચર્ણ સ્નેહ;
તુળશી જો મન વશકરે તો જેસે વન તેસે ગેહ. ૩૩૫
તુળશી મમતા રામસો સમતા સબ સંસાર;
રાગ ન રોષ ન દોષ દુઃખ દાસ ભયે ભવપાર. ૩૩૬
બાધક સબ સબ કે ભયે સાધક ભયે ન કોય;
તુળશી રામ કૃપાલતે ભલી હોય સો હોય. ૩૩૭
પરમેશ્વરસે પ્રીત રખે ઓર પરનારીસે હસના;
તુળશી દોનો ના બને લોટ ખાય ઓર ભસના. ૩૩૮
માયાસે માયા મીલે કરકર લંબે હાથ;
તુળશી રંક ગરીબકી કોય ન પૂછે બાત. ૩૩૯
પારસ મણી અરૂ કામધેન કલ્પ તરૂકીવાડ;
તુલશી હરિકે ભજન બીન તાતે ભલો ઉજાડ. ૩૪૦
જ્ઞાન ગરીબી હરિ ભજન કોમલ વચન અદોષ;
તુલશી કબહુ ન છાંડીએ ક્ષમા શીલ સંતોષ. ૩૪૧
તુલશી જગમે આયકે કર લીજે દો કામ;
દેવેકો ટુકડા ભલા લેવેકો હરિ નામ. ૩૪૨
અન હોની પ્રભુ કર શકે હોન હાર મીટ જાય;
તુલશી ઇન સંસારમેં પ્રભુ ભજન સુખ દાય. ૩૪૩
અરબ ખરબસે દ્રવ્ય મીલે ઉદય અસ્તસે રાજ;
તુલશી હરિકે ભજન બીન સબી નર્કકો સાજ. ૩૪૪
ચતુરાઇ ચુલે પડી ઘીઃક પડયો આચાર;
તુલશી ભગવત ભક્તિ બીન ચારો વર્ણ ગમાર. ૩૪૫
તુલશી કહે અજ્ઞાનીકું ધરત નહીં મન ધીર;
પીછે બાલક જન્મ લે આગે ઉપજત ખીર. ૩૪૬
તુલશી છલ બલ છાંડીકે કરીએ રામ સ્નેહ;
અંતર કયા ભરથારસે જીને દેખી સબ દેહ. ૩૪૭

ગંગા જમના સુરસ્વતિ સાત સમુદ્ર ભરપુર;
તુલશી ચાતકકે મતે બીન સ્વાંતિ સબ ધુર. ૩૪૮
કાહુકે ધન ધામ હય કાહુકે પરિવાર;
તુલશી એસે દીનકું સીતારામ આધાર. ૩૪૯
એક ભરોસે રામકે કીએ પાપ ભર મોટ;
જેસે નારી કુનારીકો બડે ખસમકી ઓટ. ૩૫૦
સબ દેખે પરખે લીખે બહુત વાચક હોય;
તુલશી સીતારામ બીન અપનાં નહીં કોય. ૩૫૧
જયું કામીકે ચિત્તમે ચડી રહત નિત્ય કામ;
એસે હો કબ લાગી હો તુલશીકે મન રામ. ૩૫૨
તુલશી બુરા ન માનીએ જો ગમાર કહી જાય;
જેસે ઘરકા નર્દવા (ખાલ મોરી) ભલા બુરા
વહી જાય. ૩૫૩
બીન માંગે મોતી મીલે માંગે મીલે ન ભીખ;
તુલશી જો વિશ્વાસ કરે તો મીલીએ વિશ્વા
વીશ. ૩૫૪
તુલશી જીસકે મુખસેં કબુ ન નીકસે રામ;
તીનકે મુખમેં ડારીએ નવ સાગરકો બામ. ૩૫૫
તુલશી એ તન તવા હય તપત સદા ત્રિતાપ;
શાંતિ હોય જબ શાંતિ પદ પાવે રાંમ પ્રતાપ. ૩૫૬
કેલા કમલ કુલીન હય નમે બડપન જાય;
ઓછી જાત એરંડકી રહે શીશ ધર તાય. ૩૫૭
મન મૃતંગ માને નહીં જબ લગ ખતા ન ખાય;
જેસે વીધવા ઇસ્ત્રી કર્મ કર્યે પસ્તાય. ૩૫૮
જાકે પાવ પનીઆ નહી ઉસ્કુ દેત ગજરાજ;
ભુખ દઈ તો ભીક્ષા દઇ એસા ગરીબ નીવાજ. ૩૫૯
પારસ મણીકે સંગસે કંચન ભઇ તલવાર;
તુલશી ઉસમે ના ગયે ધાર ભાર આકાર. ૩૬૦

મન એરણ ઓર શબ્દ ઘન સદ્‌ગુરૂ મલ્યા સોનાર;
તુલશી ઉનકે તીનો ગયે ધાર ભાર આકાર. ૩૬૧
શાહી ગઇ સફેતી આઇ કરલે હરીસે હેત;
ફીર પીછે પસ્તાએગો ચુડીઆં ચુગ જાય ખેત. ૩૬૨.
જો જાકું પ્યારો લગે સો તાકી કરે વખાન;
જેસે વીખકું જીવ ભખી માનત અમ્રત સમાન. ૩૬૩
જો જાકો ગુણ જાણત સો તાકો ગુણ લેત;
કોયલ આંબહી ખાત હે કાગ લીંબોરી લેત. ૩૬૪
સુફલ હોત ઉદ્યમ કીએ જો વિધિ હુય અનુકુળ;
જેસે નિપજત ખેતકો શલભ કરે નિરમુલ. ૩૬૫
જાહીસે કછુ પાઇએ કરીએ તાકી આશ;
સુકે સરોવર પુર ગયે કેસી બુઝત પ્યાશ. ૩૬૬
જો જાહીકા હો રહે સો તાકી પુરે આશ;
સ્વાંતિ બુંદ બીન સવનમે ચાતક મરતે પ્યાશ. ૩૬૭
સબહી સહાય સબલકે કોઇ ન નિર્બલ સહાય;
પવન જગાવત આગકું દીપહી દેત બુઝાય. ૩૬૮
પ્રકૃતિ મીલે મન મીલત હે અન મીલતે ન
મીલાય;
દુધ દહીંસે જમત હે કાંજીસે ફટ જાય. ૩૬૯
પરઘર કબહુ ન જાઇએ ગયે ઘટત હે જયોત;
રવી મંડળમેં જાત શશી છીન કલા સબી હોત. ૩૭૦
મુરખ તહાંહી માનીએ જહા ન પંડીત હોય;
દીપકકી રવીકે ઉદે બાત ન પુછે કોય. ૩૭૧
સાચ જુઠ નિર્ણય કરે નિતિ નીપુણ જો હોય;
રાજહંસ બીન કોન કરે ક્ષીર નીર જુદોય. ૩૭૨
સુધરી બીગડે બેગહી બીગડી ફીર સુધરે ન;
દુધ ફાટે કાંજી પડે સો ફીર દુધ બને ન. ૩૭૩

ગીતા પઢે ભાગવત પઢે પઢે ગ્યાનસપુત;
દયા નહી શાંતિ નહીં બડે માયકે પુત. ૩૭૪
કયા પાનીકા બુદબુદા કયા વાલુકી ભીંત;
કયા ઓછેકા આશરા કયા દુર્જનકી પ્રીત. ૩૭૫
ઓછેકું સંપત ભઇ ન કરે સીધી બાત;
પાજીકે ફરજી ભયે તેઢે તેઢે જાત. ૩૭૬
કયા દુર્જનકી ચાકરી કયા લોંડેકી સાથ;
કયા અંધેકું આરસા કયા બહેરેસે બાત. ૩૭૭
ચલતા દેવળ પુંજીએ નહીં ઓરનસે કામ;
જીતને દેખો આતમા ઇતને સાલીગ્રામ. ૩૭૮
ભાવ સરસ સમજત સબી ભલો લગે ઈહ ભાવ;
જેસે અવસરકી કહી બાની અધીક સુહાવ. ૩૭૯
રામ કલ્પ વૃક્ષ પરિ હરત સેવત કલ્પતરૂ ઠુંઠ;
સ્વારથ પરમારથ ચહત સકલ મનોરથ જુઠ ૩૮૦
જયાં રામ ત્યાં કામ નહીં જયાં કામ ત્યાં
નહીં રામ;
તુળશી દાનો નારહે દિન રજની એક ઠામ. ૩૮૧
તુળશી મીટે નહીં કલ્પના ગયે કલ્પ તરૂ છાહ;
જયાં લગી દેવ ન કરે કૃપા જનક સુતાકો નાહ. ૩૮૨
કોટી વિધન સંકટ વિકટ કોઠી શત્રુ જન સાથ;
તુળશી બળ નહીં કરી શકે જો સંતુષ્ટ રઘુનાથ. ૩૮૩
માંગત ડોલત હે નહીં તજી ઘર અંત ન જાત;
તુળશી ચાતક ભક્તકો ઉપમાં દેત લજાત. ૩૮૪
એક ભરોસો એકબલ એક આશ વિશ્વાસ;
સ્વાંતિ સલીલ રઘુનાથ વર ચાતક તુળશી દાસ. ૩૮૫
તુળશી હરિ દરબારમે કમી વસ્તુ કછુ નાંહીં;
કર્મહીન કલ્પત ફીરત ચુક ચાકરી માંહીં. ૩૮૬

અસન વસન સુત નારી સુખ પાપીહુ કે ઘર હોઈ;
સંત સમાગમ રામ ધન તુળશી દુર્લભ કોઈ. ૩૮૭
જ્યાં સંતોષ ત્યાં રામ હય રામ સંતોષ નહીં ભેદ;
તુળશી સંતોષ રહત નહીં સહત વિવિધ
વિધિ ખેદ. ૩૮૮
ગૌધન ગજ ધન બાજી ધન ઔર રતન ધન ખાન;
જબ આવત સંતોષ ધન સબ ધન ધુરી સમાન. ૩૮૯
કામ ક્રોધ ઔર લોભકી જહાંલગ મનમે ખાન;
ક્યા પંડીત ક્યા મુરખા દોઊ હોત સમાન. ૩૯૦
રામ ચરણ પર સ્નેહ નહીં બીન સાધનપર સ્નેહ;
મુંડ મુંડાએ ક્યા ભયો ભાંડ ભયે તજી ગેહ. ૩૯૧
ક્યા ભયે બન બન ફીરે જો બની આયો નાહીં;
બનતે બનતે બન ગયો તુલશી ઘરહી માંહીં. ૩૯૨
સત સંગતિ સિત પક્ષ સમ અગ્ની અસત પ્રસંગ;
અગ્ની જલાવત સબ કછુ સત સંગ કરતહે ઠંડ. ૩૯૩
બીન કરતા કારજ નહીં જાનત હય સબ કોઇ;
ગુરૂ મુખ શ્રવન સુનત નહી પ્રાપ્તી કવન
વીધી હોઈ. ૩૯૪
સત સંગતીકો ફળ એહી સંશય રહે નહીં લેશ;
રહે સ્થીર સુચિ સરલ ચિત્ત જાને નહીં કલેશ. ૩૯૫
જો ભાવિ કછુ હે નહીં જુઠો ગુરૂ સત સંગ;
એસી કુમતિ તે છુટે ગુરૂ જનકો પ્રસંગ. ૩૯૬
રહે જહાં વિચારસે વહાં કમી કછુ નાંહીં;
તુલશી તહાં આનંદ સંગ જાત યથા સંગ
છાંહી. ૩૯૭
સદા ભજન ગુરૂ સાધુ દ્વીજ જીવ દયા સમજાન;
સુખ સુન પડત સત્ય વ્રુત સ્વર્ગ સત્ય સોપાન. ૩૯૮

નામ રટત સુખ હોત હે નામ રટત દુખ જાત;
નામ રટત સંશય મોટત સુખ સબ નામ પ્રતાપ:૩૯૯
નામ કહત વૈકુંઠ સુખ નામ કહત સુખ પાન;
તુલશી તાતે ઉર સમજી કરો નામ પહીચાન. ૪૦૦
વોહી પઠે વોહી સુને વોહી સુમતિ પરકાશ;
જો એસા પીછે કર ગયે અવલંબ નિરાશ. ૪૦૧
ત્યાં લગી જોગી જગત ગુરૂ જ્યાં લગી આશ
નીરાશ;
જબ આશા મનમે જગે જગગુરૂ જોગી દાશ. ૪૦૨
નીચ નીચાઇ નહીં તજે જો પાવે સતસંગ;
તુલશી ચંદન લપટીકે વિષ ન તજે ભુજંગ. ૪૦૩
દુર્જન દર્પન સમ સદા કરી દેખો હીય દાર;
સનમુખકી ગતી ઓર હે વિમુખ ભયે કછુ ઓર. ૪૦૪
કુમીત્રકી પ્રીત હય જેસે ખસખસકા ફુલ;
ઉપર દીખે સુભાવના અંદર મરનેકા મુલ. ૪૦૫
રામ નામ જાન્યો નહીં ફુકટ માનો ભાર;
ધંધા કરતે મરગયા ઉનકી બુમ ન રાડ. ૪૦૬
જાકે પાવ પનીઆં નહીં ઉસકું દેત ગજરાજ;
ભુખ દઇ તો ભીક્ષા દઈ એસા ગરીબ નિવાજ. ૪૦૭
ક્યારી બનાઇ કેસરકી કસ્તુરીકો ખાજ;
પાની દીઆ ગુલાબકા આખર પ્યાજકા પ્યાજ.૪૦૮
નહીં સુરત ઓર નહીં કીરત ખબર રખી મર
જાય;
એસી લક્ષ્મી પાપકી તસ્કર ખાખ કર જાય. ૪૦૯
સજજન પ્રીતી યું કરે હરદી ન ચુના હેત;
હરદી ન જરતી તજે ચુના ન રહે સ્વેત. ૪૧૦
સપ્ત દીપ નવ ખંડમે ભોજન કીઓ અપાર;
સબુરીકા એક બુંદકો સ્વાદ તણો નહીં પાર. ૪૧૧

સપ્ત દ્વીપ નવ ખંડમે ભોજન પુરાવત સોય;
દ્વાર ઠાડે નંદકે માખન માંગત રોય. ૪૧૨
જ્યાન રહે ન ધ્યાન રહે ન માન રહે નહીં રીત;
વિષમ કાલમે એક ગુન જાને મિત્રકો ચિત. ૪૧૩
કબીરા કુતા રામકા મોતી નામ ધરાય;
ગલે દોરી પ્રેમકી જીત ખેંચે ઉત જાય. ૪૧૪
પરનારી એસી બુરી જેસી લસનકી ઘાન;
જો કોઇ ઇસ્કા સંગ કરે સો પ્રગટ હોય નિદાન. ૪૧૫
હરિ જનકું હરિજન મીલે ગલે તુલસીકી માલા;
લેના દેના કુછ નહીં જે ગોપાલ ગોપાલા. ૪૧૬
અડદા પડદા છોડદે બીન પડદેકી બાત;
દુલનસે દુલા મીલા તો રીઝી પડી જમાત. ૪૧૭
કપટી મીત્ર ન કીજીએ અંત પેઠ બુધ લેત;
આગે રાહ બતાયકે પીછે ધોખા દેત. ૪૧૮
તુમ બડે ન હુમ બડે બડા સરજન હાર;
પુરવે દીયા સો પાયા તુમ કલંક હુમ ખાર. ૪૧૯
થોડાસા ચંપા ભલા કયા કનેરકા ઝાડ;
ધન્ય નિર્ધનકી ઝુંપડી કયા ધનવાનકા મહાલ. ૪૨૦
કયા ન પાવક જર શકે કયા ન સિંધુ સમાય;
કયા ન અબળા કર શકે કયા જગ કાલ ન ખાય. ૪૨૧
પુત્ર ન અબળા કર શકે જશ ન સિંધુ સમાય;
ધર્મ ન પાવક જર શકે નામ કાલ નહીં ખાય. ૪૨૨
આદરકે તો ચને ભલે કયા ગેર આદરકી દ્રાખ;
પંચોમે જો પત રહી તો યેહી મીલાવે લાખ. ૪૨૩
તુલશી તહાં ન જાઇએ જયાં કપટીકા હેત;
મુખ મીઠી બાતા કરે અંત કટારી પેટ. ૪૨૪
તુલશી વહાં ન જાઇએ જનમ ભુમીકે ગામ;
ગુણ અવગુણ જાને નહીં ધરે પીછલો નામ. ૪૨૫

જીસને ઢુંઢા ઉસને પાયા ઉંડા પાની પેઠ;
મેં પાપન ડુબન ડરી રહી કીનારે બેઠ. ૪૨૬
તુલશી એસે મુંઢહે ઘસે ચામસે ચામ;
નેનઝપાટા મારીએ દરશન હીસે કામ. ૪૨૭
ગુરૂ લુલા ગુરૂ બાવરા ગુરૂ દેવનકા દેવ;
ગુરૂસે ચેલા અતી ઘણા જો કરે ગુરૂકી સેવ. ૪૨૮
સુનો ભરથ ભાવી પ્રબળ વિલખ કહુત
મુનિનાથ;
હાણુ લાભ જીવન મરણુ જશ અપજશ વિધિ
હાથ. ૪૨૯
બહોત ભોજન નહીં કરે રહે નહીં બહુ સોય;
બોહોત જલ નહીં પીએ બહોત બાત મત હોય. ૪૩૦
તુલશી બાંહ સપુતકી જો ધોખે છુટ જાય;
આપ નીભાએ જનમભર લડકનસે કહે જાય. ૪૩૧
તુલશી બાંહ કપુતકી જો છુવે સો વાર;
ભેડ પુંછ ભાદર નદી કેસે ઉતરે પાર. ૪૩૨
તુલશી સંત હે અંબતરૂ ફુલે ફલે પરહેત;
ઇતસે જો પથર હને ઉતસે વો ફલ દેત. ૪૩૩
જયું બેલ બનજારકે ફીરત ઘણેરે દેશ;
ખાંડ ભરી ભુશ ખાતહે બીના ગુરૂ ઉપદેશ. ૪૩૪
આં દુનીઆમે આયકે છોડદે તું એંટ;
લેના હોય સો લેહીએ ઉઠી જાતહે પેંટ. ૪૩૫
એસી વાણી બોલીએ કે મનકા આપા ખોય;
ઓરનકું શીતલ કરે આપન શીતલ હોય. ૪૩૬
બાંહ છોડાયે જાતહો નિર્બળ જાનકે મોય;
હૃદયસે જબ છુટીયે તબ જાનું મેં તોય. ૪૩૭
સબી ભુમી ગોપાલકી વામે અટક કહા;
જાકે મનમે અટક હે વોહી અટક રહા. ૪૩૮

જો તરૂવરકે ફુલ ઝર પડે ફીર ન લાગે ડાર;
મનુશ્ય જન્મકી મોજ હે ફીર ન લેવે અવતાર.૪૩૯
બડે ઠાકરકી બેઠના ગાદીધરકી પાસ;
લેના દેના કુછ નહીં આવે વાસ સુવાસ. ૪૪૦
સત્ય બરાબર તપ નહીં જુઠ બરાબર પાપ;
જાકે હૃદયે સાચ હય તાકે હૃદયે આપ. ૪૪૧
તુલસી દીલમે દયા નહીં ઓર કહાવે સાધ;
વાકી મુખકું દેખતાં કોટી લગે અપરાધ. ૪૪૨
રામ નામ અમોલ હય બીન દામહી બીકાય;
તુલસી અચરજ દેખીઓ કોઇ ગ્રાહક ન થાય. ૪૪૩
સંતનકે ભોજન કીએ હુરિ રહે પરમ અઘાય;
જેસે સીચે મુલકો ડાર પાત હરિઆય. ૪૪૪
માળા તો મનકી ભલી ઓર કાસ્ટકા ભારા;
માળામે જો ગુણ હોત તો ક્યું બેચત
મણીઆરા. ૪૪૫
નવ દ્વારેકા પીંજરા તામે પંછી પવન;
રહેનેકા અચરજ હય ગયે અચંબા કોન. ૪૪૬
ક્યું કીજે એસી જતન જાસે કાજ ન હોય;
પર્વત પર ખોદે કુવા કેસે નીકલે તોય (જલ.)૪૪૭
કરત કરત અભ્યાસસેં જડમતિ હોત સુજાણ;
રશરી આવત જાતસે શીલા હોત નીશાન. ૪૪૮
ભલી કરત લાગે વિલંબ વિલંબ ન બુરે વિચાર;
ભવન બનાતે દીન લગે ઢાહુત લગે ન વાર. ૪૪૯
સોહી આપનો આપનો જો રહે નિરંતર સાથ;
શુર પરાયે આપકો શસ્ત્ર પરાએ હાથ. ૪૫૦
કરડા શબ્દ કબીરકા સુનતે લગ જાય આગ;
અજ્ઞાની જલ જલ મરે જ્ઞાની સોતા જાગ. ૪૫૧

સાખી એક કબીરકી શાખી કહી ન જાય;
રજભર સંચરે ઘટમે વો અમર લોક લેજાય. ૪૫૨
અમર લોક એક લોક હય દો પાંજીકે બીચ;
નામ લે હંસા ચલે તો કાલ નમાવે શીશ. ૪૫૩
કાલકે શીરપર પગ ધરે સતગુરૂકા ઉપદેશ;
સતગુરૂ પકડી બાંહડી લે ચલે અપના દેશ. ૪૫૪
કબીરકા ઘર શીખરપર વહાં સુરસુરી ગેલ;
પાઉં ન ટકે કીડીકા કયા ચલા લાદ્યા બેલ. ૪૫૫
કબીર માયા રામકી ચડી નામપે કુદ;
હુકમ મીટાયા રામકા આપ ભઇ હે ખુદ. ૪૫૬
કબીર કરણી આપકી કયા કરે કીરતાર;
સાચે સુખ પતિ હોતહે જુઠા ખાવે માર. ૪૫૭
કબીર કીલા નામકા ઘેરે ગડે નિશાન;
હીલાએ હાલે નહીં ચાહે લગે સકલ જહાન. ૪૫૮
નામ લીઆ જીને સબ લીઆ સકલ શાસ્ત્રકો ભેદ;
બીના નામ નરકે ગયે પડ પડ ચારો વેદ. ૪૫૯
બેહ થકે બ્રહ્મા થકે થકે શેશ મહેશ;
ગીતાકું જહાં ગમ નહીં વહાં સતગુરૂકા દેશ. ૪૬૦
રામ જપતહે નામકું નામ નિરંતર થીર;
અર્ધ નામકે ઉપરે તાકું જપે કબીર. ૪૬૧
અલખલખું અલખા લખું લખું નિરજંન તોય;
મેં કબીર સબકી લખું મેરી લખે ન કોય. ૪૬૨
મેં સેરા જુગ ચારકા કહું પુકાર પુકાર;
મેરો કહો ન માનીહો તો બહેજા ધારોધાર. ૪૬૩
હમ પંછી વા દેશકે વહાં જાત વરણ કુળ નાહીં;
શબ્દ મીલાવા હોત હે દેહ મીલાવા નાહીં. ૪૬૪
જાત જાતકો પાહુનો જાત જાત ઘર જાય;
સાહેબ જાત સુજાત હે સબ ઘટ રહયો સમાય. ૪૬૫

જાત નહીં જગદીશકું તો હરિજનકું કયા હોય;
જાત ભાત્ કુલ કીચમે ડુબ મરો મત કોય. ૪૬૬
જાત હમારીદ આતમા પરમેશ્વર પરિવાર;
સગા હમારા સંતહે શીરપર સરજન હાર. ૪૬૭
જાત હમારી આતમા પ્રાણુ હમારો નામ;
અલખ હમારા ઈષ્ટહે ગગન હમારો ગાંમ. ૪૬૮
કયા ધરતીકો ફેરહે કયા આભકો તોલ;
કયા સાધુકી જાત હે કયા પારસકો મોલ. ૪૬૯
સાધુકી જાત ન પુછીએ જો પુછો સોહી ગ્યાન;
મોલ હોત તરવારકા ધરા રહેગા મ્યાન. ૪૭૦
દાદુ કોઇ થીર નહીં એ સબ આવે જાય;
અમર પુરૂષ આપે રહે કહે સાધુ લો લાય. ૪૭૧
સમરથકા શરણા તજે રહે આનકી ઓટ;
દાદુ બળવંત કાલકી કયું કર બચે ચોટ. ૪૭૨
અવિનાશી કે આશરે અજરામરકી ઓટ;
દાદુ શરણે સંતકે કદી ન લાગે ચોટ. ૪૭૩
દાદુ દીલ દરીઆવકી ખબર મરજીવા લાવે;
તનકી આશા છોડદે જબ હીરા પાવે. ૪૭૪
દાદુ દુનિઆ બાવરી કેસી કહે બનાય;
અણુ દીઠી અણુ સાંભળી શીલાસો ધરે ઉઠાય. ૪૭૫
દાદુ ગલા ગુસાહકા મીઆંજી મનકું માર;
પાંચાબીસમીલ્લા કીજીએ આત્મા જીવ ઉગાર.૪૭૬
દાદુ દાવા છોડદે નિરદાવે દીન કટ;
કઇ સોદાગર ચલ ગયા ઇસ પસારીકે હટ. ૪૭૭
મન તેજી ચેતન ચડયા લોહકી કરી લગામ;
સુરત ગુરૂકા તીજણા કોઈ પોચે સંત સુજાણ. ૪૭૮
ઓખદ ખાકિરી ના રખે વાકી વેદના ન જાય;
દાદુ રોગી બાવરા જો દાશ વેદકો લાય. ૪૭૯

દયા ગરીબી બંદગી એ રાખો દીલ માંય;
દાદુ કાંટા જીભકા કીસે લગાવો નાંય. ૪૮૦
તન કર મન કર વચન કર કાહુકું દુખવત નાંય;
તુલશી એસે સંતજન રામ રૂપ જગ માંય. ૪૮૧
દયા ગરીબી બંદગી સુમતિ સીલ સ્વભાવ;
એતે લક્ષણ સાધકે આદિ ભક્તિ શણગાર. ૪૮૨
સાધુ વો સરાઇ હય દુખે દુખાવે નાંય;
પાન ફુલ તો રહે નહીં રહે બગીચા માંય. ૪૮૩
સાધ ન માગે માગણા જો માગે વો ભાંડ;
સતી ન પીસે પીસણા પીસે એ તો રાંડ. ૪૮૪.
કબીર માલા કાષ્ટકી બોત જપનકા ફેર;
માળા ફેરો શ્વાસકી જામે ગાંઠ ન મેર. ૪૮૫
સબ બન તો તુળશી ભઇ સબ પર્વત સાલીગ્રામ;
સબ નદી ગંગા વહે જો ચીને આતમરામ. ૪૮૬
ઘાટ ઘાટ સબ કોઇ ભરે અવઘટ ભરે ન કોય;
અવઘટ ઘાટ કબીરકા ભરેસો નિર્મળ હોય. ૪૮૭
માયાકે પરપંચમે હમ જુગ જુગ રહે ભુલાય;
ગુરૂ મહારાજ મોહે તારીએ અબ વૃથા
જન્મ નહીં જાય. ૪૮૮
માયા હૈ બહુ ભાંતિકી કોઇ ખરચે કોઇ ખાય;
એક મીલાવે નામસે એક નર્ક લઈ જાય. ૪૮૯
માયા મોટો તુંબડો તે તારૂને તારે;
અણતારૂ કરી આંધળો તેને મુંજવીને મારે. ૪૯૦
ઝંડા રોપ્યા ગેબકા દો પરબતકે સંગ;
સાધ પીછાને સબકો દ્રષ્ટ કમળ કર બંધ. ૪૯૧
જલકે જોતી જીલમીલા બીન બાતી બીન તેલ;
ચૌદીશ સુરજ ઉગીઆ એસા અદભૂત ખેલ. ૪૯૨

માંગણુ મરણુ સમાન હે મત કોઇ માંગો ભીખ;
માગ્યાસે મરના ભલા એ સતગુરૂકી રીત. ૪૯૩
અંહકારકી અગ્નીમે બહુયો જાત સંસાર;
તુલશી બચગયે સંતજન કેવળ નામ આધાર. ૪૯૪
રામચરણુ અનુરાગ બીન મન ન લહે શ્રુતિબોધ;
સહસ્ત્ર બાતકી બાત એક કહુ સહસ્ત્ર ગ્રંથ શોધ. ૪૯૫
બહોત ગઇ થોડી રહી નારાયણુ અબચેત;
કાલ ચીરૈયાં ચુગ રહી નીશ દીન આયુખેત. ૪૯૬
રેમનકયું ભટકત ફીરે ભજશ્રી નંદકુમાર;
નારાયણુ અજહુ સમજ ભયોન કછુ બીગાર. ૪૯૭
તેરે ભાવે કછુ કરો ભલો બુરો સંસાર;
નારાયણુ તું બેઠકે અપનો ભવન સંભાર. ૪૯૮
તનક બડાઇ પાયકે મનમે અતિ ગરૂર;
નારાયણુ ગોપાલ ભજ સાહેબકો ઘર દૂર. ૪૯૯
નારાયણુ હરી ભજનમે તું નહીં દેર લગાય;
કયા જાણુ યા દેરમે શ્વાસ રહે કે જાય. ૫૦૦
નારાયણુ મેં સચકહું ભુજ ઉઠાયકે આજ;
જો જીવ બને ગરીબતું તો મીલે ગરીબની વાજ. ૫૦૧
અપનો સાખી આપતું નિજ મનમાંહી વિચાર;
નારાયણુ જો ખોટહે તાકો તુરત નિકાલ. ૫૦૨
નારાયણપર વેદહે નારાયણપર જક્ષ;
નારાયણુ એ બાતકો જાણે સોઇ તજ્ઞ(તત્વજ્ઞાની)૫૦૩
પ્રેમ સહીત અસુઅન ઝરે ધરે યુગલકો ધ્યાન;
નારાયણુ તો ભક્તકો જગમે દુર્લભ જાણ. ૫૦૪
જીનકો પૂરણુ ભક્તિહય તે સબસો આધીન;
નારાયણુ તમ માનમદ ધ્યાન સલીલકે મીન. ૫૦૫
નારાયણુ દો બાતસે અધિક ઓર નહીં બાત;
રસિકનકો સતસંગ નિત્ય પ્રભુ ધ્યાન દીનરાત. ૫૦૬

નારાયણ સુખ દુખ ઉભય ભ્રમત યથા દીન રાત;
બીન બુલાએ જ્યું આતહે બીના કહે ત્યું જાત. ૫૦૭
નારાયણ સુખ ભોગમે મસ્ત સબી સંસાર;
કોઉ મસ્ત વા મોજમે દેખો આંખ પસાર. ૫૦૮

ધન જોબન યું જાયગો જાવિધી ઉડત કપૂર;
નારાયણ ગોપાળ ભજ કયું ચાખે જગ ધુર. ૫૦૯

નિજ સ્વારથકે મીત્ર સબ એહી જગતકી ચાલ;
નારાયણ બીન સ્વારથી હેતુ નંદકો લાલ. ૫૧૦

પુણ્ય પાઠ પુજા પ્રગટ કરત સહીત અહંકાર;
નારાયણ રીઝે નહીં ચતુરનકો સરદાર. ૫૧૧

નારાયણ નિજ હીયમે અપનો દોશ નિહાર;
તા પીછે તું ઓરકો અવગુન ભલે વિચાર. ૫૧૨
નારાયણ યા જગતમે યહ દો વસ્તુ સાર;
સબસો મીઠો બોલવો કરવો પરઉપકાર. ૫૧૩
દો બાતનકો ભૂલમત જો ચાહત કલ્યાન;
નારાયણ એક મોતકો દુજે શ્રીભગવાન. ૫૧૪
નારાયણ દો બાતકો દીજે સદા વિસાર;
કરી બુરાઈ ઓરને આપ કીઓ ઉપકાર. ૫૧૫
તજપર અવગુણ નીરકો ક્ષીર ગુણસો કર પ્રીત;
હંસ સંતકી સર્વદા નારાયણ એહી રીતી. ૫૧૬
વર સંસારી લગ્નમે દુ:ખ સુખ સહે કરોડ;
નારાયણ હરી પ્રીતીમે જો હોવે સો થોડ. ૫૧૭
નારાયણ હરી ભક્તિમે એ પાંચો નસુહાત;
વિષય ભોગ નીંદા હાંસી જગત પ્રીતી
બહુબાત. ૫૧૮
બ્રહ્માદિક કે ભોગ સુખ વિષ સમ લાગત તાહી;
નારાયણ વ્રજચંદકી લગન લગી હે જાહી. ૫૧૯

નારાયણ કીજે સદા દુષ્ટ સંગકો ત્યાગ;
જ્યું લુહારકે ઢીગ પડે બહન અીંગારી આગ. ૫૨૦
નારાયણ સંગ સંતકે ગયે ન હોત બીગાર;
જ્યું બીનમોલ સુગંધીતા મીલે સમીપ
અતાર. ૫૨૧
બની બનાઇ બન રહી ઓર બનનેકી નાહીં;
તુલશી યા વીધી સમજકે મગન રહો
મનમાંહી. ૫૨૨
ચલના હય રહેના નહીં ચલના વિશ્વાવીશ;
તુલસી તનકસે ભાગપર કહાં ગુદાવોશીશ. ૫૨૩
ગંગા જમ્મના ગોદાવરી સિંધુ સરસ્વતિ સંગ;
સકલ તીર્થ તહીં વસત હે જહાં હરિકથા
પ્રસંગ. ૫૨૪
તુલશી કહત પુકારકે સુનો સકલ દેકાન;
હેમદાન ગજદાનતે બડોદાન સૈનમાન. ૫૨૫
પ્રારબ્ધ પેહલે બની પીછે બના શરીર;
તુલશી યહ આશ્ચર્ય હય મન નહીં બાંધે ધીર. ૫૨૬
દીપ શીખા સમ યુવતી રસ મન જો ન
હોસી પતંગ;
ભંજહી રામ તજ કામ મદ કરહી સદા
સતસંગ. ૫૨૭
કામ ક્રોધ લોભાદી મદ પ્રબલ મોહકી ધાર;
તીનમે અતી દારૂણ દુઃખ માયા રૂપી નાર. ૫૨૮
રામ ભરોસો રાખલે અપને મનકે માંહીં;
કારજ સબહી સુધારહી બીગડે કછુ નાહીં. ૫૨૯
રામ ભરોસો છાંડકે કરે ભરોસો ઓર;
સુખ સંપતકી કયા ચલી નર્ક ન પાવે ઠોર. ૫૩૦

તનકર મનકર વચનકર હેત ન કાહુ દુખ;
તુલશી પાતક ઝરતહે દેખત ઉનકો સુખ. ૫૩૧
તુલશી ભોજન હેતસો સેવા જાને કોય;
નરકો વશ કરવો કહા નારાયણ વશ હોય. ૫૩૨
બહુત ગઇ આનંદસો રહી તનકસી આય;
તુલશી ચીંતા મત કરો શ્રીરઘુવીર સહાય. ૫૩૩
તુલશી જન્મતેહી લીખ્યો દુઃખ સુખ જીય
કે સાથ;
વ્યાધી મીટ જો વેદસો કલમ ગ્રહીકયું હાથ. ૫૩૪
પ્રારબ્ધ ન્યો તો દીઓ જવલગ રહે શરીર;
તુલશી ચીંતા મત કરો ભજલો શ્રીરઘુવીર. ૫૩૫
તુલશી એસી પ્રીતીકર જેસે ચંદ્ર ચકોર;
ચોંચ ઝુકી ગરદનગલી ચિતવત વાહી ઓર. ૫૩૬
ઉત્તમ અરૂ ચંડાલઘર જહાં દીપક ઉજીઆર;
તુલશી મતે પતંગકે સબીજોત એક સાર. ૫૩૭
મકરી ઉતરત તારસે પુનિ ગ્રહી ચઢત જોતાર;
જાકો જાસો મન રચ્યો પહોંચત લગે ન વાર. ૫૩૮
નીચ નીચ સબતર ગયે સંત ચરણ લવલીન;
જાતીકે અભિમાનસે બુડે બહોત કુલીન. ૫૩૯
સોના સાહી નહીં લગે લોહા ઘુન નહીં ખાય;
બુરા ભલા જો હરિ ભગત કબહુ નર્ક નહીં જાય. ૫૪૦
ક્રોધ તો તન મન દુઃખી કોઇ ચિત્ત ઉદાસ;
એક એક દુઃખ સબનકો સુખી સંતકા દાસ. ૫૪૧
કામ ક્રોધ મદ લોભકી જબલગ મનમે ખાન;
તુલશી પંડીત મૂરખા દોઉ એક સમાન. ૫૪૨
પાણી વાધ્યો નાવમે ઘરમે વાધ્યો દામ;
દોનુ હાથ ઉલેચીએ એહી શીઆનો કામ. ૫૪૩

તુલશી સંપતીકે સખા પડત વિપર્તિમે ચીન;
સજ્જન કંચન કસનકો વિપતિ કુસોટી કીન. ૫૪૪
કયા સુખ લૈ હસ બોલીએ તુલશી દીજે રોય;
જન્મ અમોલખ આપના ચલે અકારત ખોય. ૫૪૫
સદ્ગુરૂ શબ્દકી બાણ હય અંગ અંગ ડાલા તોડ;
પ્રેમ ખેત ઘાયલ ગીરે ટાંકા લગે ન જોડ. ૫૪૬
પ્રેમ બરાબર યોગ નહીં પ્રેમ બરાબર ધ્યાન;
પ્રેમ ભક્તિ બીન સાધવા સબહી થોથા જ્ઞાન. ૫૪૭
હાથી ઘોડા ધન ઘણા ચંદ્રમુખી બહુનાર;
નામ વીના યમ લોકમે પાવત દુઃખ અપાર. ૫૪૮
મોહ મહા દુઃખ રૂપ હય તાકો માર નીકાલ;
પ્રીતી જગતકી છોડદે તબ હોવે નીહાલ. ૫૪૯
ધનવંતે દુખીએ સબી નિર્ધન દુખકા રૂપ;
સાધુ સુખી તુલશી કહે પાયો ભેદ અનૂપ. ૫૫૦
ના સુખ વિદ્યાકે પડે ના સુખ વાદ વિવાદ;
સાધુ સુખી તુલશી કહે લાગી જબહી સમાધ. ૫૫૧
તુલશી જગમે યું રહે જયું જીભ્યા મુખમાંહી;
ઘીવ ઘણા ભક્ષણ કરે તોબી ચીકની નાહીં. ૫૫૨
તુલશી ગુરૂ પ્રતાપસે એસી જાણ પડી;
નહીં ભરોસા શ્વાસકા આગે મોત ખડી. ૫૫૩
જયું ત્રીયા પીયર બસે સુરત રહે પીયુ માંહીં;
એસે જન જગમે રહે પ્રભુકો ભુલે નાહીં. ૫૫૪
નિરાકાર નિરગુણ પ્રભુ તદપી સગુણ ધર દેહ;
કરત રહત નાના ચરિત્ર કેવળ ભક્ત સ્નેહ. ૫૫૫
નિજ મુખતે ભાખ્યો એહી ભક્ત અતી
પ્રીય મોહીં;
ભક્ત વચન ઉલંઘું નહીં અહીત હીત જો હોઇ. ૫૫૬

ભક્તનકી મહીમા અધિક પાર ન પાવે કોય;
જહાં ભક્તજન પગ ધરે અડસઠ તીરથ સોય. ૫૫૭
ભક્ત સંગ છાંડું નહીં સદારહું તીનપાસ;
જહાં ન આદર ભક્તકો તહાં ન મેરો વાસ. ૫૫૮
શીરત ધામ વૈકુંઠ તજ ભક્ત જનનકે કાજ;
જો જો ભક્ત મન ભાવહીં ધારત સોહી તન
સાજ. ૫૫૯
જ્યું વિહંગ વશ પીંજરે રહત સદા આધીન;
ત્યું ભક્તાધીન પ્રભુ નિજજન હીત તનલીન. ૫૬૦
હરીસમ જગ કછુ વસ્તુ નહીં પ્રેમ સમ નહીં પંથ;
સદગુરૂ સમ સજન નહીં ગીતા સમ નહીં ગ્રંથ. ૫૬૧
જાકે મન વિશ્વાસ હય હદા પ્રભુ હય સંગ;
કોટી કાલ ઝક ઝોલઇ તોઉ નહો ચિત્ત ભંગ. ૫૬૨
જાકો રાખે સાંઇઆં માર ન શકે કોય;
બાલ ન બાંકા કર શકે જો જગ વેરી હોય. ૫૬૩
જો કછુ આવે સહજમે વોહી મીઠા જાન;
કડવા લાગે લીમસા જામે ખેંચા તાણ. ૫૬૪
રાજ દુવારે સાધુજન તીન વસ્તુકો જાય;
કયા મીઠા કયા માનકો કયા માયાકી ચાહાય. ૫૬૫
પંડીત કેરી પોથીઆં જ્યું તેતરકા જ્ઞાન;
ઓરન સગુણ બતાવઇ આપા ફંદ ન જાન. ૫૬૬
ઓરનકી ચોરી કરે પુનિ સોઇકો દાન;
ઉંચે ચઢ ચઢ દેખહી આવત કહાં વિમાન. ૫૬૭
સંસ્કૃત હય કૂપજલ ભાષા વહેતા નીર;
ભાષા સદગુરૂ સહીત જો હે સદગુરૂ ગેહેર
ગંભીર. ૫૬૮
બ્રહ્મરૂપ હય બ્રહ્મવિદ તાકી વાણી વેદ;
ભાષા અથવા સંસ્કૃત કરત ભેદ ભ્રમ છેદ. ૫૬૯

ગીરીએ પર્વત શોખરસે પડીએ ધરણી મંઝાર;
દુષ્ટ સંગ નહીં કીજીએ બૂડે કાલી ધાર. ૫૭૦
પ્રેમ પ્રીતિ સો જો મીલે તો સો મીલીએ ધાય;
અંતર રાખી જો મીલે તો સો મીલે બલાય. ૫૭૧
ભૂપ દુઃખી અવધૂત દુઃખી દુઃખી રંક વીપરીત;
કહે કબીર એ સબ દુખી સુખી સંત મનજીત. ૫૭૨
એક અચંબા દેખ્યા હીરા હાટ બીકાય;
પરખનવાંરે બાવરા કોડી બદલે જાય. ૫૭૩
કબીર સોઈ પીર હય જો જાણે પર પીડ;
જો પર પીડ ન જાનહી સો કાફર બે પીર. ૫૭૪
કબીર કલીયુગ કઠીન હય સાચ ન માને કોય;
કામી ક્રોધી મશખરા તીનકા આદર હોય. ૫૭૫
સદ્ગુરૂ સંગ સાચી કથા કોઈ ન સુનહી કાન;
કલીયુગ પુજા દંભકી બાજારીકો માન. ૫૭૬
જાકે હૃદય ગુરૂ નહીં શીખ શાખાકી ભૂખ;
સો નર એસા સુકસી જ્યું વન દાઝયા રૂખ. ૫૭૭
રચન હારેકો ચીનલે ખાનેકું કયા રોય;
દીલ મંદીરમે પેઠકર તાન પીછોડી સોય. ૫૭૮
સુપનેમે સાંઇ મીલે સોવત લીઓ જગાય;
આંખ ન ખોલું ડરપતાં મત સુપના હો જાય. ૫૭૯
હંસા બગુલા એકરંગ માન સરોવર માંય;
બગુલા ઢુંઢે માછલી હંસા મોતી ખાય. ૫૮૦
પ્રીતી બહુત સંસારમે નાના વિધીકી સોય;
ઉત્તમ પ્રીતી જાનીએ જો સદ્ગુરૂસે હોય. ૫૮૧
સોઊં તો સ્વપ્ને મીલું જાગું તો મનમાંહીં;
લોચન રાતે શુભ ઘડી વીસરત કબ હુ નાહી. ૫૮૨
સમ દ્રષ્ટી સદ્ગુરૂ કીઆ મેટયા ભરમ વિકાર;
જ્યાં દેખું ત્યાં એકહી સાહેબકા દીદાર. ૫૮૩

ખુબ ખેલા સંસારમે બાંધ ન શકે કોય;
ઘાટ જગાતી કયા કરે જો શીરપર બોજ ન હોય. ૫૮૪
ઓમ ઇતનો બલકહું ગાઊં ગલા પસાર;
બંદેકા ઇતની ઘણી પડા રહે દરબાર. ૫૮૫
સ્વામી હો સંગ્રહ કરે દુજે દીનકો નીર;
તરે ન તારે ઓરકો યું કથ કહે કબીર. ૫૮૬
કથા કીર્તન કલી વિશે ભવસાગરકો નાવ;
કહે કબીર જગ તરનકો નાહીં ઓર ઉપાવ. ૫૮૭
કથા કીરતન કરનકી જાકો નીસદીન રીત;
કહે કબીરતા દાસસે નિશ્ચય કીજે પ્રીત. ૫૮૮
કથા કીર્તન રાત દીન જાકે ઉદ્યમ એહ;
કહે કબીરતા સાધકી હમ ચર્ણનકી ખેહ. ૫૮૯
નામ રત્ન ધન પાયકે ગાંઠી બાંધ ન ખોલ;
નહીં પન નહીં પારખુ નહીં ગ્રાહક નહીં મોલ. ૫૯૦
નામ રત્ન ધન મુજમે ખાણ ખુલી ઘટમાંહી;
બીન પૈસેહી દેતહું ગ્રાહક કોઇ નાહીં. ૫૯૧
જબ ગુણકા ગ્રાહક મીલે તબ ગુણ લાખ બીકાય;
જબ ગુણકા ગ્રાહક નહીં કોડી બદલે જાય. ૫૯૨
હીરા પરખે ઝવેરી શબ્દકો પરસે સાધ;
જો કોઇ પરખે સાધકો તાકા મતા અગાધ. ૫૯૩
સબી રસાયન હમ કરી નહીં નામ સમ કોય;
રંચક ઘટમે સંચરે સબ તન કંચન હોય. ૫૯૪
ગાવનીઆકે મુખ બસું અરૂ શ્રોતાકે કાન;
જ્ઞાની કે હીરદે બસું ભેદીકા મે પ્રાન. ૫૯૫
જબહી નામ હૃદય ધરા ભયો પાપકો નાશ;
માનો ચીનગી આગકી પડી પુરાની ઘાસ. ૫૯૬
ફુટી આંખ વિવેકકી લખે ન સંત અસંત;
જાકે સંગ દશ વીશહે તાકા નામ મહંત. ૫૯૭

સાધુ મેરે સબ બડે અપની અપની ઠોર;
શબ્દ વિવેકી પારખી વહ માથેકી મોર. ૫૯૮
ગુરૂ પશુ નર પશુ ત્રીયા પશુ વેદ પશુ સંસાર;
માનુષ સોહી જાનીએ જાહી વિવેક વિચાર. ૫૯૯
પુષ્પ મધ્ય જયું બાસહે વ્યાપ રહા જગમાંહી;
સંતન માંહી પાઇએ ઓર કહુ કછુ નાહીં. ૬૦૦
કોટી કોટી તીરથ કરે કોટી કોટી કરે ધામ;
જબલગ સાચ ન સેવીએ તબલગ કાચા કામ. ૬૦૧
ખટા મીઠા ચરપરા જીભ્યા સબ રસ લેય;
ચોર ઓર કુતીઆ મીલ ગઈ પેહેરા કીસકો દેય. ૬૦૨
અહાર કરે મન ભાવતા જીભ્યા કરે સવાદ;
નાક તલક પુરણ ભરે કો કહીએ પ્રરસાદ. ૬૦૩
રૂખા સુખા પાયકર ઠંડા પાણી પીય;
દેખ પરાઇ ચોપડી કયું લલચાવે જીય. ૬૦૪
આધી અરૂ રૂખી ભલી સારીસો સંતાપ;
જો ચાહેગા ચોપડી બહુત કરેગા પાપ. ૬૦૫
કબીર સાંઇ સુજકો રૂખી રોટી દે;
ચોપડી માંગત મેં ડરૂં મત રૂખી છીન લે. ૬૦૬
ખુશ ખાનાહે ખીચડી માંહે પડે ટુક લોન;
માંસ પરાયા ખાયકર ગલા કટાવે કોન. ૬૦૭
કહતાહું કહજાતહું કહા જો માને હમાર;
જાકા ગલ તુમ કાટહો સો કાટહે તુમાર. ૬૦૮
કબીર સોતા કયા કરે સોવે હોય અકાજ;
બ્રહ્માકા આસન ગીરા સુની કાલકી ગાજ. ૬૦૯
કબીર સોતા કયા કરે ઉઠ ન રોવે દુ:ખ;
જાકા વાસા ગોરમે સોકયું સોવે સુખ. ૬૧૦
કબીર સોતા કયા કરે જાગનકી કર ચોંપ;
યહ દમ હીરા લાલહે ગીન ગીન ગુરૂકો સોંપ. ૬૧૧

સોતા સાધ જગાઇએ કરે નામકા જાપ;
યહુ તીનો સોતે ભલે સાકિતસિંહ અરુ સાપ. ૬૧૨
જાગનસે સોવન ભલા જો કોઇ જાને સોય;
અંતર લવ લાગી રહે સહેજે સુમરણ હોય. ૬૧૩
જાગનમે સોવન કરે સોવનમે લવલાય;
સુરત દોર લાગી રહે તાર ટુટ નહીં જાય. ૬૧૪
તુમ તો સમરથ સાંઇઆં દૃઢ કર પકડો બાંહી;
ધુડી લગી પહોંચાઇએ નહીં છાંડો બીચમાંહી. ૬૧૫
સબ ધરતી કાગજ કરૂં લેખન સબ બનરાય;
સાત સિંધુકી શાહી કરૂં હરી ગુન લીખ્યા
ન જાય. ૬૧૬
જો મેં ભૂલ બીગાડીઆં નાકર મેલા ચીત;
સાહેબ અવગુન નાગીને નફ્ર બિગાડે નિત્ત. ૬૧૭
અવગુન કીએ તો બહુ કીએ કરત ન માની હાર;
ચાહે બંદા બખશીએ ચાહે ગરદન માર. ૬૧૮
મેં અપરાધી જન્મકા નખશીખ ભરા વિકાર;
તુમ દાતા દુઃખ ભંજના મેરી કરો સંભાર. ૬૧૯
નહીં પરતીત ન પ્રેમ રસ ના કછુ તનમેં ઢંગ;
નાં જાનું ઉસ પીવસો કયું કર રહસી રંગ. ૬૨૦
ક્યા મુખ લે વિનતિ કરૂં લાજ આવતહે મોહી;
તુમ દેખત અવગુન કરૂં કેસે ભાવું તોહી. ૬૨૧
ભક્તિ દાન મોહે દીજીઓ ગુરૂ દેવનકે દેવ;
ઓર કછુ નહીં ચાહીએ નીશ દીન તુમરી સેવ. ૬૨૨
દોશ પરાયા દેખકર ચલે હસંત હસંત;
અપના યાદ ન આવહી જાકા આદ્દ ન અંત. ૬૨૩
તીનકા કબહુ ન નીંદીએ જો પાવન તલ હોય;
કબહુ ઉડ આંખો પડે પીડ ઘણેરી હોય. ૬૨૪

નિંદકસેં કુત્તા ભલા જો હઠકરૈં માંડે રાર;
કુત્તાસેં પ્રાધીં બુરા જો ગુરૂ દીવાવે ગાર. ૬૨૫
નિંદક નજદીક રાંખીએ આંગણ કુટી છવાય;
બીન પાની સાબુ વીના નિર્મલ કરે સુભાય. ૬૨૬
કબીર નિંદક મત મરો જીવો આદ જુગાદ;
હમતો સદ્ગુરૂ પાઇયા નિંદકકે પરસાદ. ૬૨૭
કબીર મેરે સાધકી નીંદ કરો મત કોય;
જો કે ચંદ્ર કલંક હય તોઊ ઉજીઆરા હોય. ૬૨૮
સાતો સાગર મેં ફર્યા જંબુ દ્વીપકે પીઠ;
નીંદા પરાઇ ના કરે સો કોઇ વિરલા દીઠ. ૬૨૯
સાંઇ આગે સાચહો સાંઇ સાચ સુહાય;
ભાવે લંબે કેશકર ભાવે ઘોટ મુંડાય. ૬૩૦
સાધુ એસા ચાહીએ સાચી કહે બનાય;
ચાહે ટુટે ચાહે જુડે કહા બીન રહા ન જાય. ૬૩૧
સાચે શ્રાપ ન લાગીએ સાચે કાલ ન ખાય;
સાચેકો સાચા મીલે સાચે માંહી સમાય. ૬૩૨
પ્રેમ પ્રીતીકા ચોલના પહેર કબીરા નાચ;
તન મન તાપર વાર હું જો કોઇ બોલે સાચ. ૬૩૩
સાચબીના સુમરણ નહીં ભયબીન ભક્તિ નહોય;
પારસસે પડદા રહે કંચન કીસ બીધ હોય. ૬૩૪
કબીર લજયા લોકકી બોલે નાહીં સાચ;
જાંન બુઝ કંચન તજે કયું તું પકડે કાચ. ૬૩૫
કોટી કરમ લાગે રહે એક ક્રોધકી લાર;
કીયા કરાયા સબ ગયા જબ આયા અહંકાર. ૬૩૬
ગાર અંગારા ક્રોધ ઝાલ નીંદા ધુવાં હોય;
ઉન તીનોકો પરહરે સાધ કહાવે સોય. ૬૩૭
આવત ગાલી એક હય ઉલટ હોય અનેક;
કહે કબીર ન ઉલેટીએ વાહી એકકી એક. ૬૩૮

ગાલી સો સબ ઉપજે કલહ કષ્ટ ઓર મીચ;
હાર ચલે સો સંતહુ લાગ રહુ સો નીચ. ૬૩૯
એસી વાણી બોલીએ મનકા આપા ખોય;
ઓરનકું શીતલ કરે આપન શીતલ હોય. ૬૪૦
બોલી તો અનમોલ હય જો કોઈ જાને બોલ;
હીએ તરાજુ તોલકર તબ મુખ બહાર બોલ. ૬૪૧
કુબુદ્ધિ કમાની ચડ રહી કુટીલ વચનકા તીર;
ભર ભર મારે કાનમેં સાલે સકલ શરીર. ૬૪૨
કુટીલ વચન સબસે બુરા જારી કરે તનુ છાર;
સાધ વચન જલરૂપ હય બરસે અમૃત ધાર. ૬૪૩
ચોટ સુહેલી શીલાકી પડતે લેય ઉસાસ;
ચોટ સહારે શબ્દકી તો ગુરૂકા મેં દાસ. ૬૪૪
ખોદ ખાદ ધરતી સહે કાટકુટ બનરાય;
કુટીલ વચન સાધુ સહે ઓરસે સહા ન જાય. ૬૪૫
સહુજ તરાજુ આનકર સબ રસ દેખા તોલ;
સબરસ માંહી જીભરસ જો કોઈ જાને બોલ. ૬૪૬
શબ્દ બરાબર ધન નહીં જો કોઇ જાને બોલ;
હીરા તો દામો મીળે શબ્દ કા મોલ ન તોલ. ૬૪૭
શીતલ શબ્દ ઉચારીએ અહંઆનીએ નાહીં;
તેરા પ્યારા તુજમે દુશ્મનભી તુજ માંહીં. ૬૪૮
વાદ વિવાદે વીખ ઘણા બોલે બહુત ઉપાધ;
મૌન રહે સબકી સહે સુમીરે નામ અગાધ. ૬૪૯
જહાં દયા તહાં ધર્મ હય જહાં લોભ તહાં પાપ;
જહાં ક્રોધ તહાં કાલ હય જહાં ક્ષમા તહાં આપ. ૬૫૦
માયા તો ઠગની ભઇ ઠગત ફીરી સબ દેશ;
જા ઠગને ઠગની ઠગી તો ઠગકો આ દેશ. ૬૫૧
માયા છાયા એકસી વીરલા જાને કોય;
ભગતાકે પીછે લગે સનમુખ ભાગે સોય. ૬૫૨

કબીર માયા પાપીની માંગે મીલે ન હાથ;
મન તૂ ઉતારી જૂઠકર લાગી ડોલે સાથ.   ૬૫૩
આસન મારે કયા હુવા મરીન મનકી આશ;
તેલી કેરા બેલ જયું ઘરમેંહી કોસ પચાશ.   ૬૫૪
જો તું ચાહે મુજકો મતી કછુ રાખે આસ;
મુજ સરીખો હો રહે સબ કછુ તેરે પાસ.   ૬૫૫
બહુત પસારા નહીં કરો કર થોડેકી આશ;
બહુત પસારા જીને કીઆ તેભી ગયે નિરાશ.   ૬૫૬
કબીર માયા પાપીની બહુ મીલાઇ લોગ;
પુરી કીનહુ ન ભોગવી ઇસકા એહી વિયોગ.   ૬૫૭
કબીર માયા મોહની મોયે જાન સુજાન;
ભાગે હુ છોડે નહીં ભઠ ભર મારે બાન.   ૬૫૮
મીઠા સબ કોઇ ખાતહે વીખ નહીં કોઇ ખાય;
લીંબ કોઇ ન પીવસી સર્વ રોગ મીટ જાય.   ૬૫૯
ગુરૂકો છોટા જાનકર દુનીઆ આગે દીન;
જીવનકો રાજા કહે માયા કે આધીન.   ૬૬૦
માયા દીપક નર પતંગ ભ્રમ ભ્રેમ માંહી પડંત;
કોઇ કોઇ ગુરૂ જ્ઞાનસે ઉગરે સાધુ સંત.   ૬૬૧
ચલો ચલો સબ કોઇ કહે પહોંચે વીરલા કોય;
એક કનક ઓર કામની દુર્ગમ ઘાટી હોય.   ૬૬૨
પર નારીકું ભોગતે સીધા નરકે જાય;
તીનકો જમ છાંડે નહીં કોટીન કરે ઉપાય.   ૬૬૩
નયનો કાજલ દેયકર ગાઢે બાંધે કેશ;
હાથો મેંદી લાયકર વાઘણ ખાયા દેશ.   ૬૬૪
નારીકી ઝાંઇ પડત અંધે હોત ભુજંગ;
કબીર તીનકી કોન ગતી જો નિત્ય નારીકે સંગ. ૬૬૫
કામી કુત્તા તીસ દીન અંતર હોત ઉદાસ;
કામી નર કુત્તા સદા છ રૂતુ બારા માસ.   ૬૬૬

કામી ક્રોધી લાલચી ઇનસે ભક્તિ ન હોય;
ભક્તિ કરે કોઇ શુરમા જાતિ વરણ કુળ ખોય. ૬૬૭
નારી પરાઇ આપની ભોગે ચોરાશી જાય;
આગ આગ સબ એકસી હાથ દીએ જલ જાય. ૬૬૮
જેહેર પરાયા આપના ખાયેસે મરજાય;
આપની રક્ષા ના કરે કહે કબીર સમજાય. ૬૬૯
કૂપ પરાયા આપના ગીરે ડૂબ જો જાય;
એસા ભેદ વિચાર કર તું મત ગોથા ખાય. ૬૭૦
છુરી પરાઇ આપની મારે દર્દ જો હોય;
બહુ વીધી કહું પુકાર કર કર છુવો મત કોય. ૬૭૧
કામી કબહુ ન ગુરૂ ભજે મીટે ન સંશય શૂલ;
ઓર ગુના સબ બખશીએ કામી ડાલ ન મૂલ. ૬૭૨
જહાં કામ તહાં રામ નહીં જહાં રામ નહીં કામ;
તુલશી દોનો ના મીલે રવી રજની એક ઠામ. ૬૭૩
સર્વ સોનેકી સુંદરી આવે વાશ સુવાસ;
જો જનની હોય આપની તોઊ ન બેઠે પાસ. ૬૭૪
નારી નસાવે તીન ગુન જો નર પાસે હોય;
ભક્તિ મુક્તિ નીજ ધ્યાનમે બેઠ ન શકે કોય. ૬૭૫
ગાંય રોય હસ ખેલકે હરત સબનકે પ્રાણ;
કહે કબીર યા બાતકો સમજે સંત સુજાણ. ૬૭૬
નારી નદી અથાહ જલ બુડ મુઆ સંસાર;
એસા સાધુ કબ મીલે જા સંગ ઉતરૂં પાર. ૬૭૭
એક કનક ઓર કામની વિષફલ કીએ ઉપાય;
દેખહીતે વિશ ચઢે ચાખતહી મર જાય. ૬૭૮
એક કનક ઓર કામની તજીએ ભગીએ દુર;
ગુરૂ બીચ ડાલે અંતરા જમ દેસી મુખ ધુર. ૬૭૯
રજબી રજકી કોટડી તાપર સાજો રૂપ;
સત્તનામ બીન બુડસી કનક કામની કૂપ. ૬૮૦

કામી તો નિર્ભય ભયા કરે ન કબહુ શંક;
ઇંદ્રી કેરે વશ પડ઼ે ભોગે નરક નિશંક. ૬૮૧
કહેતાહુ કહે જાતહુ સમજે નહીં ગમાર;
વૈરાગી ગીરહી કહા કામી વાર ન પાર. ૬૮૨
નારી તો હમભી કરી જાના નહીં વિચાર;
જબ જાના તબ પરહરી નારી બડી વિકાર. ૬૮૩
છોટી મોટી કામની સબહી વિષયકી વેલ;
વેરી મારે દાવસે એ મારે હસ ખેલ. ૬૮૪
બડા હુવા તો કયા હુવા જેસે બડી ખજુર;
પંથીકો છાયા નહીં ફલ લાગે અતિ દુર. ૬૮૫
ઉંચે પાની ના ટીકે નીચેહી ઠેહેરાય;
નીચા હોયસો ભર પીવે ઉંચ પીઆસા જાય. ૬૮૬
જ્ઞાની ધ્યાની સંયમી દાતા શુર અનેક;
જપીઆ તપીઆ બહુતહે શીલવંત કોઇ એક. ૬૮૭
સુખકા સાગર શીલ હય કોઇ ન પાવે થાહ;
શબ્દ વીના સાધન નહીં દ્રવ્ય વિના નહીં શાહ. ૬૮૮
ચાહ મીટી ચીંતા ગઇ મનવા બે પરવાહ;
જીનકો કછુ ન ચાહીએ સોહી શાહાનશાહ. ૬૮૯
આબ ગઇ આદર ગયા નયનન ગયા સ્નેહ;
એ તીનો તબહી ઘટે જબહી કહા કછુ દેહ. ૬૯૦
માંગન ગયે સો મર ગયે મરે સો માગન જાઇ;
તીનસે પેહેલે વો મરે જો હોત કહતહે નાહીં. ૬૯૧
માંગન મરણ સમાન હય મત કોઇ માંગો ભીખ;
માગનસે મરના ભલા એ સદ્ગુરૂકી રીત. ૬૯૨
બીન માંગા તો અતિ ભલા માંગલીઆ નહીં દાશ;
ઉદર સમાના માંગલે નિશ્ચય પામે મોક્ષ. ૬૯૩
ઉત્તમ ભીખ હે અજગરી સુન લીજે નીજબૈન;
કહે કબીર તાકે ગહે મહા પરમ સુખ ચેન. ૬૯૪

મનકું મોરૂં પટકકે ટુક ટુક હો જાય;
વિખકી ક્યારી બોયકર લુણતાં કયું પસ્તાય. ૬૯૫
શૂન પાંચોકે વશ પડા મન કે વશ નહીં પ્રાંચ;
જીત દેખું તીત દવ લગી જીત ભાગું તીત આંચ ૬૯૬
કબીર વેરી પ્રબલ હય એક જીવ રિપુ પાંચ;
અપને અપને સ્વાદકો બહુત નચાવે નાંચ. ૬૯૭
કબીર મન તો એક હે ભાવે તહાં લગાય,
ચાહે હરીકી ભક્તિકર ચાહે વિષય કમાય. ૬૯૮
મનકે મારે બન ગયે બન તજી વસ્તીમાંહી;
કહે કબીર કયા કીજીએ એ મન ઠેહેરે નાહીં. ૬૯૯
તીન લોક ચોરી ભઇ સબકા ધનહર લીન;
બીના શીશકા ચોરૂવા પડા ન કાહુ ચીન. ૭૦૦
કબીર યહ મન મશખરા કહું તો માને રોશ;
જીસ મારગ સાહેબ મીલે તહાં ન ચાલે કોશ. ૭૦૧
જેતી લેહેર સમુદ્રકી તેતી મનકી દોડ;
સહેજે હીરા નીપજે જો મન આવે ઠોર. ૭૦૨
દોડત દોડત દોડયો જહાં લગ મનકી દોર;
દોડ થકી મન થીર ભયા વસ્તુ ઠોર કી ઠોર. ૭૦૩
પેહેલે એ મન કાગ થા કરતા જીવન ઘાત;
અબ તો મન હંસા ભયા મોતી ચુન ચુન ખાત. ૭૦૪
કબીર મન પર્વત હતા અબ મેં પાયા જાન;
ટાંકી લાગી પ્રેમકી નીકસી કંચન ખાન. ૭૦૫
મનહીકો પરબોધીએ મનહીકો ઉપદેશ;
જો યહ મન વશ આવહી તો શિષ્ય હોય સબદેશ. ૭૦૬
શીખ શાખા બહુતે કીએ સદગુરૂ કીઆ ન મીત;
ચાલે થે સત લોકકો બીચહી અટકા ચીત્ત. ૭૦૭
બાત બનાઇ જગ ઠગ્યો મન પરબોધ્યો નાહીં;
કબીર એ મન લે ગયા લક્ષ ચોરાશી માહીં. ૭૦૮

પઢના ગુણના ચાતુરી યહ તો બાત સેહેલ;
કામ દહન મન વશ કરણુ ગગન ચઢન મુશકેલ. ૭૦૯
પઢ પઢકે પથર ભયે લીખ લીખ કે ભયે ઈંટ;
કબીર અંતર પ્રેમકી લાગી નેક ન છીંટ. ૭૧૦
નામ ભજો મન વશ કરો યેહી બાતહે તંત;
કાહેકો પઢ પચ મરો કોટીન જ્ઞાન કે ગ્રંથ. ૭૧૧
કબીર મન મેલા ભયા યામે બહુત વિકાર;
યહમન કેસે ધોઇએ સાધુ કરો વિચાર. ૭૧૨
ગુરૂ ધોબી શીશ કપડા સાબુ સરજનહાર;
સુરત શીલાપર ધોઇએ નિકસે જોત અપાર. ૭૧૩
જૈય પાનીકી પ્રીતડી પડા જો કપટી લોન;
ખંડ ખંડ ત્યારે ભયે તાહી મીલાવે કોન. ૭૧૪
મનકે બહુતે રંગ હય છીન છીન બદલે સોય;
એક રંગમે જો રહે એસા વીરલા કોય. ૭૧૫
કબીર મન ગાફીલ ભયા સુમરન લાગે નાહીં;
ઘણી સહેગા ત્રાસના જમકી દરગાહ માંહી. ૭૧૬
મનપક્ષી જબલગ ઉડે વિષય વાસના માંહી;
પ્રેમ બાજકી ઝપટમે જબલગ આયો નાહીં. ૭૧૭
જહાં બાજ વાસા કરે પક્ષી રહે ન ઓર;
જીસ ઘટ પ્રેમ પ્રગટ ભયા નહીં કર્મકો ઠોર. ૭૧૮
મન કુંજર મહા મસ્તથા ફીરતા ગહર ગંભીર;
દુહરી તીહરી ચોહરી પડ ગઈ પ્રેમ જંજીર. ૭૧૯
કબીર યહમન લાલચી સમજે નહીં ગમાર;
ભજન કરવેકો આલસી ખાનેકો હુશીઆર. ૭૨૦
એતો ગતી હય અટપટી ઝટપટ લખે ન કોય;
જો મનકી ખટપટ મીટે ચટપટ દરશન હોય. ૭૨૧
મુખસો નામ રટા કરે નીશદીન સાધુ સંગ;
કહે કબીર કોરી ગજી કેસે લાગે રંગ. ૭૨૨

દેખા દેખી ભક્તિકો કબહુ ન ચઢસી રંગ;
વિપત પડે તબ છાંડસી જ્યું કેંપુરી ભુજંગ. ૭૨૩
સાધુ ભયા તો કયા ભયા માલા પેહેરી ચાર;
બાહેર ભેખ બનાઇઆ ભીતર ભરી ભંગાર. ૭૨૪
ડાઢી મુંછ મુંડાયકર હુવા ઘોટમ ઘોટ;
મનકો કયું નહીં મુંડીએ જામે ભરી હય ખોટ. ૭૨૫
મૂરખકો સમજાવતે જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોયલા હોય નઉજલા સોમણ સાબુ લગાય. ૭૨૬
કબીર કહે કયું ગર્વકર કાલ ગ્રહેકર કેશ;
ના જાનું કીત મારસી કયા ઘર કયા પરદેશ. ૭૨૭
આજ કાલકે બીચમે જંગલ હોયગા બાસ;
ઉપર ઉપર હલ ફીરે ઢોર ચરેગે ઘાસ. ૭૨૮
હાડ જલે જ્યું લાકડી કેશ જલે જ્યું ઘાસ;
સબજગ જલતા દેખકર ભયે કબીર ઉદાસ. ૭૨૯
જુઠે સુખકો સુખ કહે માનતહે મન મોદ;
જગત ચબીના કાલકા કુછ મુખમે કુછ ગોદ. ૭૩૦
કુશલ કુશલહી પુછતે કુશલ રહા ન કોય;
જરા મુઇ ના ભય મુવા કુશલ કહાંસે હોય. ૭૩૧
પાણી કેરા બુલ બુલા ઇસ માનુષકી જાત;
દેખતહી છીપ જાઇંગે જ્યું તારા પરભાત. ૭૩૨
રાત ગમાઈ સોયકર દીવસ ગમાયો ખાય;
હીરા જન્મ અમોલથા કોડી બદલે જાય. ૭૩૩
આજ કહે મેં કલ ભજું કાલ કહે ફીર કાલ;
આજ કાલહી કરતહી અવસર જાસી ચાલ. ૭૩૪
પાવ પલક તો દુર હય મોપે કહા ન જાય;
ના જાનું કયા હોયગા પલકે ચોથે ભાય. ૭૩૫
કબીર એ તન જાતહે શકે તો રાખ બહોર;
ખાલી હાથે વોહી ગયે જીનકે લાખ કરોડ. ૭૩૬

દેહ ધરેકા ફલ એહી દેહ દેહ કછુ દેહ;
દેહ ખેહ હો જાયગી ફીર કોન કહેગા દેહ. ૭૩૭
હાંકો પર્વત ફાટતે સમુદ્ર ઘુંટ ભરાય;
તે મુનિવર ધરતી ગલે કયા કોઇ ગર્વ કરાય. ૭૩૮
ઇસ દુનીઆંમે આયકે છોડ દે તું એંઠ;
લેના હોયસો જલદી લે ઉઠી જાતહે પેંઠ. ૭૩૯
તું મત જાને બાવરા મેરા હે સબ કોય,
પીંડ પ્રાણુસો બંધ રહા યહુ નહીં અપના હોય.૭૪૦
મેં મે બડી બલાય હય શકો તો નીકસો ભાગ;
કહે કબીર કબલગ રહે રૂઇ લપેટી આગ. ૭૪૧
કબીર આપ ઠગાઇએ ઓર ન ઠગીએ કોય;
આપ ઠગાયે સુખ ઉપજે ઓર ઠગે દુખ હોય. ૭૪૨
કબીર નોબત આપની દીન દશ લેહુ બજાય;
યહપુર પટન યહગલી ફીર ન દેખો આય. ૭૪૩
સાત શબ્દ જો બાજતે ઘર ઘર હોતે રાગ;
તે મંદીર ખાલી પડે બેઠન લાગે કાગ. ૭૪૪
પાંચ તત્વકા પુતલા માનસ રાખ્યો નામ;
ચાર દીનોંકે કારણ ફીર ફીર રોકે ઠામ. ૭૪૫
મરેંગે મર જાઇંગે કોઇ ન લેગા નામ;
ઉજડ જાય બસાઇંગે છોડ બસંતા ગામ. ૭૪૬
જન્મ મરણ દુ:ખ યાદકર કુડે કામ નિવાર;
જીન જીન પંથે ચાલના સોઇ પંથ સંભાર. ૭૪૭
કબીર ખેત કોઇકા મીરગો ખાયા ઝાડ;
ખેત બીચારા કયા કરે જો ધણી કરે નહીં વાડ. ૭૪૮
સત્ત નામ જાન્યા નહીં લાગી મોટી ખોડ;
કાયા હાંડી કાઠકી ના વહ ચઢે બહોર. ૭૪૯
કબીર ગુરૂકી ભક્તિ બીન રાજા ગધા હોય;
માટી લદે કુંભારકી ઘાસ ન ડાલે કોય. ૭૫૦

કબીર યહુ તન જાતહે શકે તો ઠોર લગાય;
કે સેવા કર સાધકી કે હરીકે ગુણ ગાય. ૭૫૧
ઉજવલ પહેરે કપડા પાન સોપારી ખાય;
કબીર હરીકી ભકિત બીન બાંધ્યા જમપુરે જાય. ૭૫૨
મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ હય દેહ ન વારંવાર;
તરૂવરસો પતા ખરે ફીર ન લાગે ડાર. ૭૫૩
કબીર સબ જગ નિર્ધના ધનવંતા નહીં કોય;
ધનવંતા સોઇ જાનીએ જાકે રામ નામ ધન હોય ૭૫૪
ખાય ખીલાય લુટાયદે કરલે અપના કામ;
ચલતી વખત રે નરો સંગન ચલે છ દામ. ૭૫૫
સો પાપનકા મૂલહે એક રૂપીઆ રોક;
સાધુ હો સંગ્રહ કરે મીટે ન સંશય શોક. ૭૫૬
જાન બુઝ જડહો રહે બલ તજી નિર્બલ હોય;
કહે કબીર તા દાસકો ગાંજ ન શકે કોય. ૭૫૭
કથનીકે શુરે ઘણુ થોથે બાંધે તીર;
પ્રેમ ચોટ જીનકો લગી તીનકે વીકલ શરીર. ૭૫૮
કરની બીન કથની કથે અજ્ઞાની દીન રાત;
કુકર જ્યું ભુંકત ફીરે સુની સુનાઇ બાત. ૭૫૯
પઢ સુનકે સમજાવહી મન નહીં બાંધે ધીર;
રોટીકા સંશય પડા યું કથ કહે કબીર. ૭૬૦
પાણી મીલે ન આપકો ઓરકું બખશાત ખીર;
આપન મન નિશ્ચય નહીં ઓર બંધાવત ધીર. ૭૬૧
વાણી તો પાણી ભરે ચારો વેદ મજુર;
કરની તો ગારા કરે રેહેનીકા ઘર દૂર. ૭૬૨
પઢ જોડ સાખી કહે સાધન પડ ગઇ રોસ;
કાઢ્યા જલ પીવે નહીં કાઢ પીવનકી હોંસ. ૭૬૩
જેસી મુખસો નીકસે તેસી ચાલે નાહીં;
મનુષ્ય નહીં વો શ્વાન ગતી બાંધે જમપુર જાહી. ૭૬૪

સબ્દ ગુરૂકો કીજીએ બહોત ગુરૂ લબાડ;
અપને અપને લોભકો ઠોર ઠોર બટ માર. ૭૬૫
સુખકે માથે શીલા પડો જો નામ હૃદયસે જાય;
બલીહારી વા દુઃખકી જો પલ પલ નામ
જપાય. ૭૬૬
સુમરનકી સુધી યું કરો જેસે કામી કામ;
એક પલક વીસરે નહીં નીશદીન આઠો જામ.૭૬૭
સુમરનકી સુધી યું કરો જ્યું ગાગર પનીહાર;
હાલે ચાલે સુરતમે કહે કબીર વિચાર. ૭૬૮
સુમરનકી સુધી યું કરો જ્યું સુરભી સુતમાંહી;
કહે કબીર ચારો ચરત વિસરે કબહુ નાહીં. ૭૬૯
સુમરનકી સુધીયું કરો જેસે દામ કંગાલ;
કહે કબીર વીસરે નહીં પલ પલ લે સંભાલ. ૭૭૦
સુમરનસો મન લાઇએ જેસે કીટ ભીરંગ;
કબીર વીસારે આપકો હો જાય તેહી રંગ. ૭૭૧
સુમરન સુરત લગાયકર સુખતે કછુ ન બોલ;
બાહેરકે પટ ખોલકર અંતરકા પટ ખોલ. ૭૭૨
માલા તો કરમે ફીરે જીભ ફીરે સુખમાંહી;
મનવા તો દશદિશ ફીરે એ તો સુમરન નાહીં. ૭૭૩
કહતાહુ કહુજાતહું કહા બજાઉં ઢોલ;
શ્વાસા ખાલી જાતહે તીન લોકકા મોલ. ૭૭૪
એસે મોઘે મોલકા એક શ્વાસ જો જાય;
ચૌદા લોક પટંતરે કાહે ધુડ મીલાય. ૭૭૫
કબીર ક્ષુધા કુતરી કરત ભજનમેં ભંગ;
યાકો ટુકડા ડાલકર સુમરન કરો નિશંક. ૭૭૬
નામ જપત કન્યા ભલી સાકીત ભલા નપુત;
છેરીકે ગલે ગલથના યામે દુધ નમૂત. ૭૭૭

નામ જપત કુષ્ટી ભલા ચોય ચોય પડે જાચામ;
કુંચન દેહી કામકીસ જામુખ નહીં નામ. ૭૭૮
મારગ ચલતે જોગીરે તાકા નાહીં દોશ;
કહે કબીર બેઠા રહે તાશીર કરડે કોશ. ૭૭૯
તું તું કરતા તું ભયા મુજમે રહી ન હું;
વારી તેરા નામપર જીત દેખું તીત તું. ૭૮૦
ગુરૂબીન અહોનીશ નામલે નહીં સંત પરભાવ;
કહે કબીર તા દાસકો પડે ન પુરો દાવ. ૭૮૧
કબીર તે નર અંધહે ગુરૂકો કહેતે ઓર;
હરી રૂઠે ગુરૂ મેલસી ગુરૂ રૂઠે નહીં ઠોર. ૭૮૨
ગુંગાહુવા બાવરા બેહેરા હુવા કાન;
પાવનસેં પીંગલહુવા સદગુરૂ માર્યા બાન. ૭૮૩
ભેદી લીયા સાથકર દીની વસ્તુ બતાય;
કોટી જનમકા પંથથા પલમે દીઆ છુડાય. ૭૮૪
સેવક સેવામે રહે અંત કહું ના જાય;
દુઃખ સુખ શીર ઉપરે સહે કહે કબીર સમજાય. ૭૮૫
શીષ્યકો એસા ચાહીએ ગુરૂકો સબરસ દે;
ગુરૂકો એસા ચાહીએ શીષ્યકા કછુ ન લે. ૭૮૬
દ્વારે ધણીકે પડરહે ધકા ધણીકા ખાય;
કબહુ તો ધણી નીવાંજહી જો દર છાંડ ન જાય. ૭૮૭
ફુલ કીરન સેવા કરે તજે ન મનસે કામ;
કહે કબીર સેવક નહીં ચહે ચોગના દામ. ૭૮૮
મેરા મુજમે કુછ નહીં જો કછુહે સો તોર;
તેરા તુજકો સોંપતે કયા લાગતહે મોર. ૭૮૯
દાસ દુખી તો મેં દુખી આદી અંત તીન કાલ;
પલક એક મે પ્રગટહો છીનમે કરૂં નીહાલ. ૭૯૦
ભક્તિ બીજ બીણસે નહીં આઇ પડે જો ઝોલ;
કંચન જો વિષ્ટા પડે ઘટે ન તાકો મોલ. ૭૯૧

પ્રેમ છીપાયા ના છીપે જા ઘટ પ્રગટ હોય;
જો કે મુખ બોલે નહીં તો નયન દેતહે રોય. ૭૯૨
પીયા ચાહે પ્રેમ રસ રાખા ચાહે માન;
એક મીઆનમે દોખડગ દેખા સુના ન કાન. ૭૯૩
જેસી લવ પહેલે લગી તેસી નીભાવે ઓર;
અપને દેહકી કોન ગીને તારે પુરૂષ કરોર. ૭૯૪
પપીઆકા પ્રણ દેખકર ધીરજ રહે ન રંચ
મરતે દમ જલમે પડા તોઉ ન બોરી ચંચ. ૭૯૫
પતિવ્રતા પાતકો ભજે તાહી ન ઓર સુહાય;
સિંહ બચા જો લંઘના તોબી ઘાસ ન ખાય. ૭૯૬
શીર રાખે શીર જાતાહે શીર કાટે શીર હોય;
જેસે બાતી દીપકી કટે ઉજીઆરા હોય. ૭૯૭
તીર તુપકસેં જો લડે સો તો શૂર ન હોય;
વિષયજીત ભક્તિ કરે શૂર કહાવે સોય. ૭૯૮
કબીર મન મૃતક હુવા દુર્બલ ભયા શરીર;
પીછે લાગે હરી ફીરે કહે કબીર કબીર. ૭૯૯
સંતનકે મેં સંગ હું અંત કહું નહીં જાઊં;
જો મોહે અરપે પ્રીતીસો સંતન મુખ
હોય ખાઊં. ૮૦૦
કબીર સોમુખ ધન્યહે જીસ મુખ નીકસે રામ;
દેહી કીસીકી બાપરી પવિત્ર હોયહે ગ્રામ. ૮૦૧
કબીર સોઇ કુલ ભલો જામે હરીકો દાસ;
જેહી કુલ દાસ ન ઉપજે સો કુલ ઢાક પલાસ. ૮૦૨
કાલ કરંતા આજકર આજ કરંતા હાલ;
પીછે કછુ ન હોયગો જો શીર આવે કાલ. ૮૦૩
કબીર ગર્વ ન કીજીએ રંક ન હસીએ કોય;
અબી તો નાવ સમુદ્રમે ના જાને કયા હોય. ૮૦૪

તારથ નહાએ એક ફલ સંત મીલે ફલ ચાર;
સદ્દગુરૂ મીલે અનેક ફલ કહે કબીર વિચાર. ૮૦૫
જગમે વેરી કોઇ નહીં જો મન શીતલ હોય;
યહ આપા તું ડારદે દયા કરે સબ કોય. ૮૦૬
હરીજન તો હાર્યા ભલા જીતનદે સંસાર;
હાર્યા તું હરીસે મીલે જીત્યા જમકે દ્વાર. ૮૦૭
હરી હે ખાંડ રેતમે બીખરી હાથી ચુની ન જાય;
કહે કબીર ગુરૂ ભલી બતાઇ ચીટી હોકે ખાય. ૮૦૮
મન ફુરનાસે રહીત કર જો વિધીસે હોય.
ચાહે ભક્તિ ચાહે ધ્યાન કર ચાહે ગ્યાનસે સોય. ૮૦૯
પારસમેં ઓર સંતમે બડા અંતરો જાન;
વો લોહા કંચન કરે વોકરે આપ સમાન. ૮૧૦
નીલકંઠ કીડા ચૂગે મુખમે બીરાજે રામ;
હમસે અવગુનસે કહા દરશનહીસે કામ. ૮૧૧
મન જાને સબ બાત જાનતહી અવગુન કરે;
કાહેકી કુશલાતહો હાથ દીપ કુવે પડે. ૮૧૨
સંમ સંતોષ વિચાર જો પુનિ સંતનકો સંગ;
મુક્તિ દાસી હો રહે ચારો રહે અભંગ. ૮૧૩
વિષયનકો વિષજાન્યો ઇન સમ વિષ નહીં ઓર;
જેહી વિષયસો રતી બડી ચોરાશી તીંહીં ઠોર. ૮૧૪
મૃગ મીન ભ્રંગ પતંગ કુંજર એક દોશ.વિનાશ;
પાંચ દોશ અસાધ્ય જામે તાકી કેતીક આસ. ૮૧૫
ત્રીયાહય દુર્ગંધ અરૂ રૂધીર મુત્રકા ઘર;
સુખ સ્વપને રંચક નહીં મનમે નિશ્ચય કર. ૮૧૬
સર્પ વીશ કાટે ચઢે એ ચીતવત ચડ જાય;
જ્ઞાન ધ્યાન ઓર ધર્મકો જડ મૂળસે ખાય ૮૧૭
ચિંતા તાકી કીજીએ જો અનહોની હોય;
એક માર્ગ સંસારકો નાનક થીર નહીં કોય ૮૧૮

નાનક નન્હા હો રહે જેસી નની દુબ;
ઓર ઘાસ સુક જાયેંગી દુબ ખૂબકી ખૂબ ૮૧૯
માયા સંગી ન મન સગા ન યહ સંસાર;
પરશુરામ યા જીવકો સગા હે સરજન હાર. ૮૨૦
કરતા સાથ બીગાડકે કીસકા રહીએ હોય;
કહે દુનીદાસ કહાં જાઇએ બચા શકે નહીં કોય. ૮૨૧
દર દર ફીરતા ધાન જયું ટુકન પાવે કોય;
નિરંકારકો ભુલ તો કહે દુનીદાસ અસ હોય. ૮૨૨
જાકો પ્રેમ પીઆસ હે તાકો નીંદ ન ભુખ;
કહે દુનીદાસ અમૃતકીએ સર્વ વિધીકે દુખ. ૮૨૩
જગત પસારા દેખકે મનકો નહીં ડુલાય;
માયા મોહકા જાલ હે પ્રભુજીસે ચિત્ત લાય. ૮૨૪
જોંકી જીવન જુઠહે મનમે દેખ વિચાર;
મેરી મેરી કયા કરે શીરપર ચલન સંભાર. ૮૨૫
જબ લગ ઘટમે પ્રાણ હે તબલગ પ્રભુ ન વિસાર;
નારાયણકો ધ્યાન ધર પલપલ નામ વિચાર. ૮૨૬
જો પ્રભુ ચાહે સો કરે તું કાહિ વિસમાદ;
દોરી ઉસકે હાથમે જો રમ્યા આદિ જુગાદ ૮૨૭
જોરાવરસો દોસ્તી કીસ બીધ રાજી હોય;
જો ચાહે સો કરલીએ ઉજર ન કરીએ કોય. ૮૨૮
જીન ઢુંઢયા તીન પાઇયાં પરિબ્રહ્મ ઘટ માંહી;
યહ જગ બૌરા હો રહા જો ઇત ઉત ઢુંઢન જાઈ. ૮૨૯
રામ ભજનકા શોચ કયા કરતાં હોય સો હોય;
દાદુ રામ સંભારીએ શીર પુછીએ ના કોય ૮૩૦
દાદુ સાચા રામ હય આપ કહે સમજાય;
ઓર આરંભ સબ છોડકે પ્રભુજીસે ચિત્ત લાય. ૮૩૧
શ્વાસે શ્વાસ સંભાર તો એક દીન મીલીએ આય;
સુમરન રસ્તા સહજકા સદગુરૂ દીઆ બતાય. ૮૩૨

જીવત મીટી હો રહો સાંઇ સનમુખ હોય;
દાદુ પહેલે મર રહો પીછે મરે સબ કોય. ૮૩૩
જો તુજકો કાંટે બોવે વાકું બોતું ફુલ;
તું ફુલકે ફુલ હે વાહીકો લગે ત્રિશુલ ૮૩૪
કહા કરે વૈરી પ્રબલ જો સહાય બલવીર;
દશ હજાર ગજબલ ઘટયો ઘટયો ન દશ
ગજ ચીર. ૮૩૫
જો ગૃહ કરે તો ધર્મ કર નંહીં તો કર વૈરાગ;
વૈરાગી બંધન કરે તાકો બડો અભાગ. ૮૩૬
બહોત લાલી દેખકે ફુલ ગુમાન ભયે;
કીતને બાગ જહાંનમે લગ લગ સુક ગયે ૮૩૭
કરત કરત અભ્યાસસે જડમતિ હોત સુજાણ;
રસરી આવત જાતહી શીલપ રહોત નિશાન. ૮૩૮
સંત ન છાંડે સંતઇ કોટીક મીલે અસંત;
મલ્યાગીરી ભુજંગ લગે શીતલતા ન તજંત. ૮૩૯
ભોજન છાજનકી નહીં શોચ કરે હરિદાશ;
વિશ્વભરન પ્રભુ કરતહે સોકયું રહે નિરાશ. ૮૪૦
પુનિ શ્રી મુખ ગીતાવિશે ભાખ્યો અર્જૂન પાસ;
યોગ ક્ષેમ સબ કોઇ કરો જીનકો મેરી આશ. ૮૪૧
ગીરહુ ગાંઠ નહીં બાંધતે જબદેવે તબ ખાઇ;
ગોવીંદ તીનકે પીછે ફીરે મત ભુખે રહે જાઇ. ૮૪૨
સંતનકો એ પરમ ધન સબ ગ્રંથનકો સાર;
ભક્તનકો સર્વસ્વ યહ રસીકન પ્રાણ આધાર. ૮૪૩
સાકિત (અજ્ઞાન) નર જો યાહીકો પઢે સુને કર નેમ;
નિશ્ચય તે નર પાવહી હરિચર્ણ દઢ પ્રેમ. ૮૪૪
હરિ ચર્ણે દઢ પ્રેમ જોહી ધન્ય ધન્ય તે ધન્ય;
ભક્ત રામકો દેહીવર સકલ હોય પ્રસન. ૮૪૫

પઢત સુનત યાકે ભયો મુજમે ન અધિક હુલાસ;
મેરીહી શુધ લીજીએ જાન આપનો દાસ. ૮૪૬
મમતા ભ્રમ તાકો મીટે ઉપજે સમતા જ્ઞાન;
રમે જો રમતા રામસો જગમે પ્રહો ન માન. ૮૪૭
નિગમ અરૂ ગીતા કહયો પર્મ પુનિત નામ;
બીત્યો જન્મ તો જાતહે ભજલે સીતારામ. ૮૪૮
મનકી મીટે મલીનતા હોઇ લીનતા સાથ;
નીકી ચહે પ્રવીનતા ભજીએ દીનાનાથ. ૮૪૯
જીને પાયો હરિ પરમહંસ મીટે કર્મ ભ્રમ હોય;
ગ્રહી ધર્મ અપકર્મ તજ માન પરમ ગતી હોય. ૮૫૦
કામ ક્રોધ લાગી સુરત વહી અભાગી જાન;
હરિ અનુરાગી જે સુમતિ સો બડભાગી જાણ. ૮૫૧
ઉપજાવત આનંદ ઉર પતીતસુ પાવન રામ;
આવન જાવન જાત મીટ જપ ધણીકો નામ. ૮૫૨
જયાં લગી ઘટમે શ્વાસહે હોય રહો હરિદાશ;
પુરે આશ નિરાશકી વાસુદેવ ઉર વાશ. ૮૫૩
નામ જપત સજન તે નર્ક કુંડ નહીં જાય;
કોટી કોટી પાપી તરે પુંડરીક ગુન ગાય. ૮૫૪
ભલે બુરે સબ એકસે જબલગ બોલે નાહીં;
જાન પડત હે કાક પીક રૂતુ બસંતકે માહીં. ૮૫૫
મધુર વચનસે જાત મીટ ઉત્તમ જન અભિમાન;
તનક સીતલ જલસે મીટે જેસે દુધ ઉફાન. ૮૫૬
જો જાહીસો રચ રહયો તીહી તાહીસો કામ;
જેસે કીડા લીમકો કયા કરે બસી આમ. ૮૫૭
બ્રહ્મ બનાયે બન રહે તે હીર ઔર બનેન;
કાન કહત નહીં વેણજયું જીભ સુનત નહીં વેણ. ૮૫૮
મૂરખ ગુણસમજે નહીં તો નહીં ગુણીમે ચૂક;
કયા ભયો દીનકો વૈભવ જો દેખે નહીં ઉલુક. ૮૫૯

કારજ ધીરે હોત હે કાહે હોત અધિરૂ;
સમય પાઇ તરૂ વર ફલે કેતાક સીંચો નીર. ૮૬૦
જો ચાહે સોહી કરે બડે અશક્તિ અંગ;
સબકે દેખત નગન હર ધરત ગૌરી અર્ધંગ. ૮૬૧
બડે સેહેજાહી બાતેસે રીઝદેત બક્ષીશ;
તુલશીફલતે વિરબ્બુ જયું આક ધતુરે ઈશ. ૮૬૨
કયા કરે કોઉ જતન પ્રકૃતી ઓરકી ઓર;
વિષ મારે જીયાવે સુધા ઉપજત એકહી ઠોર. ૮૬૩
ડરે ન કાહુ દુષ્ટસો જાહી પ્રેમકી બાન;
ભ્રમર ન છાંડે કેતકી તીખે કંટક જાન. ૮૬૪
ધન બાઢે મન બઢ ગયો ધન ઘટે ઘટ નહીં હોય;
જયું જલસંગ બઢે જલજ જલ ઘટ ઘટે ન સોય. ૮૬૫
સબમેં લઘુ હય માંગવો વામે ફેર ન ફાર;
બલપે જાચતહી ભયે વામન તંન કિરતાર. ૮૬૬
કોઉ દૂર ન કર શકે ઉલંટે વીધીકે અંક;
ઉદધી પીતા તઉ ચંદ્રકો ધોઉ ન શકયો કંલંક. ૮૬૭
આહુક સબે સપૂતકે સારે કાજ સપૂત;
સબકો ઢાકન હોત હે જેસે બનકિ સૂત. ૮૬૮
કો સુખકો દુખ દેત હે દેત કર્મ ઝક ઝોર;
હર્ષ શોક તું કયું કરે ધજા પવનકે જોર. ૮૬૯
અંતર અંગુલી ચારકો સાચ જૂઠમે હોય;
સબમાને દેખી કહી સુની ન માને કોય. ૮૭૦
નીંચનસેં ઊંચ હોત હે હોત ઊંચસે નીચ;
દીપકપર કાજલ પડે કમલ હેઠ હે કીચ. ૮૭૧
હોય ભલે ચાકરનસે ભલો ધણીકો કામ;
જયુ અંગદ હનુમાનતે સીતા પાઇ રામ. ૮૭૨
સુખ સજનકે મીલનકો દુર્જન મીલે જનાય;
જાણે ઉખ મીઠાશકો જબ મુખલીંબ ચખાય. ૮૭૩

જાહી મીલે સુખ હોત હે તાહી બીછુરે દુઃખ હોય;
સૂર્ય ઉદય ફુલે કમલ તા બીન સકુચે સોય. ૮૭૪
અપની પ્રભુતાકો સબે બોલત જૂઠ બનાય;
વેશ્યા વરસ ઘટાવહીં જોગી વરસ બઢાય. ૮૭૫
ભલે બૂરે નીભે સભે મહંત પુરૂષકે સંગ;
ચંદ્ર સાપ જલ અમીએ બસત શંભુકે અંગ. ૮૭૬
બીના કહેસે સત પુરૂષ પરકી પુરે આશ;
કોન કહત હે સૂર્યકો ઘરઘર કરત પ્રકાશ. ૮૭૭
કબુ નીચ નહીં છેડીએ ભલો ન વાકો સંગ;
પથર ડારે કીચમે ઉછરી બીગાડે અંગ. ૮૭૮
આય ન ખરચે સુમ ધન ચોર સબલલે જાય;
પીછે જયું મધુ મક્ષીકા હાથ ઘસે પસ્તાય. ૮૭૯
ઉદ્યમ વિદ્યા લીજીએ જો કે નીચપે હોય;
પડયો અપવિત્ર ઠોરમે કંચન તજે ન કોય. ૮૮૦
જાણ બુઝ અજીુગત કરે તાકો કહા બસાય;
જાગતહી સોવત રહે તાકો કહા જગાય. ૮૮૧
સજન બચાવે દુષ્ટસે રહે નીરંતર સાથ;
નેન સહાય જયું પલક દેહ સહાય હાથ. ૮૮૨
બુદ્ધિવાન ગંભીરકો સંગત લાગે નાહીં;
જયું ચંદન ઢીગ અહી બસત તીન વીખ લાગ
નાહીં; ૮૮૩
સજનકું દુખહુ દીએ દુરીજન પુરે આશ;
જેસે ચંદનકો ઘસે સુંદર દેત સુવાસ. ૮૮૪
સજન ચિતપર નહીં ધરત દુરિજન જનકે બોલ;
પથર મારે આંમકો તોઊ ફલ દેત અમોલ. ૮૮૫
વીરલે નર પંડીત ગુની વીરલે બુઝન હાર;
દુઃખખંડન વીરલે પુરૂષ તે ઉત્તમ સંસાર. ૮૮૬

જાહી બડાઇ ચાહીએ તજે ન ઉત્તમ સાથ;
જયું પલાસે સંગ પાનકે પહોંચે રાજા હાથ. ૮૮૭
વચન પારખી હોઊ તું પેહેલે આપેન ભાખ;
બીજુ પુછે નહીં ભાખીએ ગ્રહી શીખ હીયે
રાખ. ૮૮૮
મુખ શ્રવન દ્રગ નાશિકા સબહીકે એક ઠોર;
કહેવો સુનવો દેખવો ચતુરનકો કછુ ઓર. ૮૮૯
જો તું ચાહે અધિક રસ શીખ ઉષકી લેય;
જો તોકો અનરસ કરે તાહી અધિક રસ દેય. ૮૯૦
કેસે નીભે નિર્બળજન કરી સબલસે વેર;
જેસે રહે સાગર વિશે કરત મગરસો વેર, ૮૯૧
અપની પોચ વિચાર કે કરતબ કરીએ દોડ;
તે તે પાવ પસારીએ જેતી લંબી સોડ. ૮૯૨
કરીએ સુખકો હોત દુખ એ કહો કોન સયાન;
વા સોનેકો જારીએ જાસો તુટે કાન. ૮૯૩
તુલશીનિજ કીરતી ચહે પરકી કીર્તી ધોય;
તીનકો મુખ મસી લાગીએ મીટે ન મરીએ
ધોય. ૮૯૪
વાસુદેવકે ભજન બીન વૃથા ન ભરના શ્વાસ;
મુક્ત કહે હરી ભજનસે ઉરમે હોત પ્રકાશ. ૮૯૫
જીને રાખ્યો ગર્ભવાસમે દેદ અમૃત અહાર;
મુક્તાનંદ કહેસો ભજો કરૂણા નીધી કિરતાર. ૮૯૬
જઠરાગ્નીકી ઝાલમે જલને ન દીઓ તોય;
મુક્તાનંદ અતિ પ્રેમસો સદા ભજે પ્રભુ સોય. ૮૯૭
જીને તોકું ગર્ભવાસમે દીઓ અનંત ભવ જ્ઞાન;
મુક્ત કહે ભજસો પ્રભુ વાસુદેવ ભગવાન. ૮૯૮
જો પ્રભુકો ગર્ભવાસમે બોલબોલ કોલ તેં દીન;
મુક્ત કહે તેહી ભજનસે ભવજલ તરો પ્રવીન. ૮૯૯

નારાયણ કે નામસે પતીત લહે ભવપાર;
મુક્ત કેહે ભજતાહીકું જાણી સદા હે સાર. ૯૦૦
ભરત ખંડ નર તનદીઓ વાસુદેવ જગવંદ;
મુક્ત કહે ભજ તાહીકું હરન વિકટ ભવફંદ. ૯૦૧
જો તનકું સુર ચાહતહે કરન અવિદ્યા અંત;
મુક્ત મનુષ્ય તનમે મીલે વાસુદેવ ભગવંત. ૯૦૨
વાસુદેવ ભગવાનસે ધરત સબહી અવતાર;
મુક્ત કહે તેહી ભજનસે પતીત હોત ભવપાર. ૯૦૩
વાસુદેવકું ત્યાગકે પૂજત ભૈરવ ભૂત;
મુકત કહેસો મૂઢનર માકે પેટ કપૂત. ૯૦૪
વાસુદેવ પ્રભુ છાંડકે અન્યદેવ રતી જોય;
મુકતાનંદ કહે ગંગ ત્રટ કુપ ખોદત શઠ સોય. ૯૦૫
સુંદર નર તન પાયકે જો ન ભજે જગદીશ;
મુકત કહે તાપર ચઢે જમ કીંકરકું રીશ. ૯૦૬
મુકત મનુષ્ય તન પાયકે કરત ન હરી ગુણગાન;
સુનત ન હરી ગુણ હેતસો તાકેં હૃદય પાષાન. ૯૦૭
મુકત મનુષ્ય તન પાયકે જો હરી ભકત ન હોય;
સો જમ પૂરકું જાયકે અતિશિર કુટત રોય. ૯૦૮
મુકત મનુષ્ય તનુ પાયકે જો ન ભજત જદુનાથ;
સોપીછે પસ્તાયયગો બહોત ઘસેગો હાથ. ૯૦૯
મુકત મનુષ્ય તનુ પાયકે કરત ન હરીસે હેત;
પાપ ભાર શીરપર ભરે જીવત જેસે પ્રેત. ૯૧૦
મુકત મનુષ્ય તનુ પાયકે જો ન ભજે ભગવાન;
વૃથા જન્મ તાકો ભયો તેસમ ઓર ન હાન. ૯૧૨
મુકત મનુષ્ય તન પાયકે જો ન જપત હરી જાપ;
શ્રવણ સુનત નહીં હરીકથા તાકે પુરણ પાપ. ૯૧૩
મુકત મનુષ્ય તનુ પાયકે હરી વિમુખનસે હેત;
સોનર નરકે જાતહે કુટુંબ પરિવાર સમેત. ૯૧૪

મુક્ત મનુષ્ય તન પાયકે કર ન કરત હરીકાજ;
તાકે ભુજે ભુશાણ સેહીત સર્પ વિછુ સમ સાજ. ૯૧૫
મુક્ત મનુષ્ય તન પાયકે જીભ ન હરીગુણ ગાત;
સો દાદુરકી જીભ સંમ વૃથા બકત દીન રાત. ૯૧૬
હરિગુરૂ સંતકું પ્રેમસે નમત ન જાકો શીશ;
મુક્ત કહે તેહી બેવને ભાર દીઓ જગદીશ. ૯૧૭
મુક્ત કહે જો મનુષ્ય કે પગ ન ચલત પ્રભુપાસ;
તાકે પગ તરૂ પડે સમ કહેતે સબ હરીદાસ. ૯૧૮
મુક્ત મનુષ્ય તનુ પાયકે હરિ ઉર ધારત નાહીં;
વૃથા શ્વાસ તે ધમણ સમ મૃતક તુલ્ય જગમાંહીં. ૯૧૯
જો પ્રભુ ભવજલ તરનકું દીઓ મનુષ તન નાવ;
મુક્ત કહે ભજ તાહીકું મત ચૂકે અબદાવ. ૯૨૦
મુક્ત કહે મનુષ્ય તન હરિ ભજવેકો સાજ;
તાતે સમરો શ્રી હરી હોય સબહી વીધી સાજ. ૯૨૧
શ્રુતિ પુરાણ સદ્ ગ્રંથકો એહી અનોપમ સાર;
મુક્ત કહે હરી દાસકું તજના વિષય વિકાર. ૯૨૨
બોલનહાર જીવસો જબ ત્યાગત નિજ દેહ;
મુરદાકે સંગ મુક્ત કહે કોઉ ન રાખત સ્નેહ. ૯૨૩
માત પીતા સુત જુવતી રાખત અતિસે પ્યાર;
મુક્ત કહે ચેતન ગયે સબી મીલી કાઢત બહાર. ૯૨૪
અધિક રૂપ ગુણ ચાતુરી સબ કોઈ આદર દેત;
મુક્ત કહે ચેતન ગયે કોઈ ન રાખત હેત. ૯૨૫
ઊંચા કુળ વિદ્યા અધિક કરણી દેવ સમાન;
મુક્ત કહે ચેતન ગયે સબે સોવત સ્મશાન. ૯૨૬
અતિ દાતા આચારવંત ઉત્તમ કુલ વિખ્યાત;
મુક્ત કહે ચેતન ગયે તાહી અડત અભડાત. ૯૨૭
ખાત પીત બોલે ચલે સુંદર ગુણકો ધામ;
મુક્ત કહે ચેતન ગયે કછુ ન આવે કામ. ૯૨૮

સુત નારી પરિવાર સબ રાખત અતિસે હેત;
સુકત કહે ચેતન ગયે જારી છાર કરી દેત. ૯૨૯
નવ જોબન નિજ સુંદરી કંઠ લગાવત જોય;
સુકત કહે ચેતન ગયે ડરી ભાગતહે સોય ૯૩૦
આન દાન સબ દેશમે હુકમ ન ફેરત કોય;
સુકત કહે ચેતન ગયે હોત ખાખ સબ સોય ૯૩૧
જાહી પ્રગટ મોહન મીલે એસે સંત સુજાન;
સુકત કહે ચેતન ગયે સોઊ ન દેવત જ્ઞાન. ૯૩૨
સબી ભાંતી ચેતન વિના સુખ દાયક નહીં દેહ;
સુકત કહે મતીમંદ સો તનસે કરત સ્નેહ. ૯૩૩
સુકત કહે મતીમંદ સો દેહકું માનત આપ
ચેતન ભીન નહીં જાનહી તાકે પુરણ પાપ. ૯૩૪
સુકત કહે ચેતન સહીત ભાસત સુંદર દેહ;
ચેતન ગયે હુય પ્રેતસમ અતિ હે જડતા એહ. ૯૩૫
તાતે સબ કોઇ કરતહે ચેતનકો સનમાન;
સુકત કહે એ મર્મકું સમજે સંત સુજાન. ૯૩૬
જપ તપ તીરથ જાત્રા કરત જોગ વૃત દાન;
સુકત કહે હરી શરણ બીન નહીં મીટે અજ્ઞાન. ૯૩૭
પાંચો કેશ બઢાયકે સિદ્ધ હોય ધુતત લોક;
સુકત કહે હરી શરણ બીન ટરત ન સંશય શોક. ૯૩૮
કોઈ લુણ નહીં ખાતહે રખત મુનીવૃત કોઊ;
સુકત કહે હરી શરણ બીન કુકસ કુટત સોઊ. ૯૩૯
મલીન વસ્ત્ર તનપર ધરે કેશ લુચાવત જેહુ;
સુકત કહે હરી શરણ બીન કુકસ કુટત તેહુ. ૯૪૦
અસન વસન ઇછે નહીં કનક કામની ત્યાગ;
સુકત કહે હરી શરણ બીન વૃક્ષ તુલ્ય વૈરાગ. ૯૪૧
જંત્ર મંત્ર બહુ કરતહે તનપર ભુસત ખાખ;
સુકત કહે હરી વિમુખસો રાસભ સમ સાક્ષાત. ૯૪૨

કંદમુલ ખાની ખાતહે તરૂતલે રાખંત વાસ;
મુકત કહે હરી વિમુખકો મીટત ન આશાપાસ. ૯૪૩
મુકત કહે હરિ વિમુખકો નહીં ટરત અજ્ઞાન;
તિમર તારેસે ના ટરે બીન પ્રગટે જયું ભાન. ૯૪૪
મુકત કહે હરિ વિમુખસો સમજી શકત નહીં ગ્રંથ;
તાતે પઠ પઠ પચી મરે લેત ન હરીકો પંથ. ૯૪૫
મુકત કહે હરિ વિમુખનર વિદ્યા પઢત અપાર;
જયું મીસરીકી છાંટકો ખરપર ડાલ્યો ભાર. ૯૪૬
તીન તાપમે જગજલે મુકત પેટકે કાજ;
પેટ દીઆ સોહી ભરે સુધાર અપના રાજ. ૯૪૭
કોઈ વિભુતિ તનધરે કોઉ ડીગંબર હોત;
મુકત કહે હરિ શરણ બીન જડ મતિજનમ
વિગોત. ૯૪૮
કોઈ વાઘંબર ઓઢહી વનકલ ઓઢત કોઊ;
મુકત કહે હરી શરણ બીન સિદ્ધ ન હોવત સોઊ. ૯૪૯
મુકત કહે હરી શરણ બીન સંસારી અરૂ ભેખ;
પ્રભુ યાકું ગીને નહીં હોય ઘણો દુખી દેખ. ૯૫૦
મુકત પ્રભુકે શરણ બીન ઘર ઘર ભેખ અપાર;
સાધન કર કર મરતહે લહત ન ભવજલપાર. ૯૫૧
મુકત પ્રભુકે શરણ બીન જ્ઞાની બનત ગમાર;
શ્રુતિ પુરાણ સદ્ ગ્રંથકી તોડત પાજ લબાડ. ૯૫૨
મુકત કહે સતસંગસે સઠ સુધરત સાક્ષાત;
મુનિ નારદ કહી વ્યાસસે પૂર્વ જન્મકી બાત. ૯૫૩
દોશ હરન શીતલ કરન ધન્ય સમ સંત સુધીર;
મુક્ત જ્ઞાન જલ બરસકે હરત સબનકી પીડ. ૯૫૪
સંત બડે પરમાર્થી દેત સબનકું જ્ઞાન;
મુક્ત કહે તેહી મીલે તાકો કરત કલ્યાન. ૯૫૫

દોશ કલંકું મીટાયકે શુદ્ધ કરતહે સંત;
મુક્ત મીલાવે સબહીકું પ્રગટ રૂપ ભગવંત. ૯૫૬
મીલન ચાહો પરિબ્રહ્મકું તો કરના સત સંગ;
મુક્ત કહે સદ્ ગ્રંથકો એસિદ્ધાંત અસંગ. ૯૫૭
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ સહીત સંત સરલ ચિત્ત હોય;
મુકત કહે ભવ તરનકો અતિ બડો નૌકા સોય. ૯૫૮
સંત કબહુ ત્યાગત નહીં ધર્મ સહિત હરિ ધ્યાન;
મુકત કહે ભવ સમુદ્રમેં સો મુનિનાવ સમાન. ૯૫૯
સંત ધન્વંતર વૈદસમ જેસો રોગી જેહુ;
મુક્ત બતાવત તાહીકું તેસો ઓખદ તેહિ. ૯૬૦
જબહી મોવે જન સંતકો તબહી ભયો કલ્યાન;
મુકત કહે પ્રભુ પ્રગટકો સંત દેત તેહી જ્ઞાન. ૯૬૧
સંત સબનકો હીત કરે દે સાચો ઉપદેશ;
મુકત મીલાવે રામસે સ્વારથ નહીં લવલેશ. ૯૬૨
બકરા હાથ કસાઇકે માજન ધાર છુડાત;
મુકત કહે ત્યું સંત જન કરત જ્ઞાનકી બાત. ૯૬૩
બ્રાહ્મણસે ચંડાલલગ સબકું પાર લગાત;
મુકત નાવસમ સંત જન ગીનત ન જાત કુજાત. ૯૬૪
કનક કામની ત્યાગકે સંત કરત જો જોય;
મુકત કહે સબ છાજહી લછન લગત ન કોય. ૯૬૫
શ્રુતિ પુરાણ સદ્ ગ્રંથકો રાહ ન છોડત સંત;
મુકત કહે એહી મરમસે જાની લેહુ બુદ્ધિવંત. ૯૬૬
કોઇ નિંદત કોઈ વંદહી કોઇક ભોજન દેત;
મુકત સંતકું સમ સબે ગુન અવગુન નહીં લેત. ૯૬૭
કોઇ પુજે અતિ પ્રેમસે કોઈક મારત લાત;
મુકત સબહીસે સમ સદા સોઇ સાધુ સાક્ષાત. ૯૬૮
ધન દોલત સુત જુવતી રાજબાજ સુખકાજ;
મુકત કહે એ સબ મીલે દુર્લભ સંત સમાજ. ૯૬૯

ચૌદ લોક સુખ ત્રાજુંમે ધરી જોવત જાય કોય;
મુકત કહે સત સંગકે સુખ લવસમ નહીં હોય. ૯૭૦
ત્રીભુવનમે બહુ તન ધરે ઉંચ અરૂનીચ અનંત;
મુકત ન તેહી કારજ સરે જબલગી મીલત
ન સંત. ૯૭૧
ચૌદ ભુવનમે સબહીકું વિષયાનંદ સમાન;
મુકત ભયો જેહી બ્રહ્મ સુખ સો હરિભકત
સુજાન. ૯૭૨
કનક કામનીકો કબુ ભુલે કરત ન સંગ;
મુકત કહે સો સંત મત આદિ જુગાદી અભંગ. ૯૭૩
પાપ તુલ્ય પ્રભુતા લગે સાપ તુલ્ય સનમાન;
નારી નાગન સમ તજે મુકત ન તેહી સમાન. ૯૭૪
ઇંદ્ર લોક જેહી અગ્ની સમ વિઘ્ન તુલ્ય અજ લોક;
મુકત બ્રહ્મ હો હરિ ભજે ઉર નહીં સંશય શોક. ૯૭૫
અષ્ટ સીધ નવ નીધકી ઉરમે લેશ ન આશ;
મુકત કહે તેહી સંતસે મીલે પ્રગટ અવિનાશ. ૯૭૬
કામ ક્રોધ મદ લોભકે મુલ ઉખાડન જોય;
મુકત કહેસો મહામુની હરિકું પ્યારા હોય. ૯૭૭
પ્રેમ મગન પ્રભુ ઉરધરે કરનન જગ વ્યવહાર;
મુકત કહે સો સંત જન ફીરત કરન ભવપાર. ૯૭૮
ધરી ભેખ હરી ભજન તજી ભરત ન ખાલી શ્વાસ;
મુકત કહે સોઉ સંતઉર રહે પ્રગટ અવિનાશ. ૯૭૯
જપ તપ તીરથ જાત્રા જોગ યજ્ઞ વ્રત દાન;
મુકત તાહી હોવત સદા જેહી ઉર શ્રી ભગવાન. ૯૮૦
સબહી દેવ તેહી રીજત સબહી તીરથ તેહી પાસ;
મુકત કહે જેહી સંત ઉર શ્રી હરી કીન નિવાસ. ૯૮૧
નવધા ભકિત હોત હે આઠો પહોર એક તાર;
મુકત કહે જેહી સંત ઉર રહત સદા કીરતાર. ૯૮૨

સૂર્ય સંત તમકું હરે તાતે ભયે સમાન;
મુકત બહાર તમ રવીહરે સંત હરત અજ્ઞાન. ૯૮૩
જેહી થલરે તમ રવીહરે તહાં તમ હોત પ્રવેશ:
મુક્તસંત તમ હરત તહાં ફીર ન મોહ તમ લેશ ૯૮૪
જ્ઞાની મેરો આતમા મેં જ્ઞાનીકો પ્રાણ;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો ગીતામે ભગવાન. ૯૮૫
દેહ ગેહ સુત જુવતી ધન દોલત સુખ સાજ;
મુકત સબ અરપત મોહીકું સોય ભજત
તજીલાજ. ૯૮૬
જગત સોવત રેન દીન જો મેરે ગુન ગાત;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો ગીતામે સાક્ષાત. ૯૮૭
અતિ પ્રેમી મમ ભકત હય ચહી અરૂ ત્યાગી જોય;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો તેહી સમ ઓર ન કોય. ૯૮૮
મેં તીનકે પીછે ફરૂં નેક ન રાખું માન;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો હરિજન મેરે પ્રાણ. ૯૮૯
જેસા મેં પ્રીય સંતકું ત્યું મોકું પ્રીય સંત;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો મહીમા શ્રી ભગવંત. ૯૯૦
જયું મેં દુર્લભ સંતકું ત્યું મોહે દુર્લભ દાસ;
મુકત કહે શ્રી મુખ કહ્યો જન મહિમા અવિનાશ. ૯૯૧
જ્ઞાન ભકિત વૈરાગ જુત ધર્મસે ધ્યાન સમેત:
મુકત ઓર સુભ ગુન સુખદ સંત સદા તેહી લેત. ૯૯૨
ભજન ભકિત વૈરાગ દેત જ્ઞાન ઓર ધ્યાન;
મુકત કહે જગમે નહીં દાતા સંત સમાન. ૯૯૩
ખાન પાન વ્યવહાર સબ તનકો ઓર સમાન;
મુકત સંત તો નહીં ગીને જડમતિ અજાણ. ૯૯૪
મુકત કહે મતીમંદનર સંતકે અવગુન ગાત;
જયું બગલા ગંગા ગયે તદપી મછલી ખાત. ૯૯૫

જોગી જંગમ સેવડા, સંન્યાસી દરવેશ;
પ્રેમવીના રીઝે નહીં, દુરલભ હરીકા દેશ. ૯૯૬
ઉજની સાધુ કરમ વશ ચંદ્રા જ્યું ઘટ જાત;
મુક્ત ચંદ કીતીઆનકો શીર બઢત સાક્ષાત. ૯૯૭
સંતનકી નંદા કરે તે સમ નીચ ન કોઇ;
મુક્ત કહે સબ વિશ્વકો હનનહાર હે સોઇ. ૯૯૮
સંતનકી નીંદા કરે સો નર જમ પુર જાત;
મુક્ત કહે મતી મંદકુ કાલ નિરંતર ખાત. ૯૯૯
મુક્ત કહે હરી ભકતકી નીંદા કરત પિશાચ;
ભૂખ પ્યાસ દુઃખ ત્રાસ સહીત ભટકત મુંઠ
અવાચ. ૧૦૦૦
સંતનકે ગુણ ગ્રહતહે સોઅતિ બડભાગ:
મુક્ત કહે તેહી હોત હે પ્રભુ પદ દ્રઢ અનુરાગ. ૧૦૦૧
સંતનકે ગુણ ગ્રહતહે તાહી ન જમકી ત્રાશ;
મુક્ત કહે તેહી ઉરબસે પ્રગટ રૂપ અવિનાશ. ૧૦૦૨
સંત અસંતમે ભેદસે શ્રુતિ પુરાણ સબગાત;
મુક્ત તાહી નીંદા કરુ સોજમ ગણ સાક્ષાત. ૧૦૦૩
નર તન ધરી જાકું નહીં સંત અસંત પીછાન;
મુક્ત કહે તાકો નહીં કોટી જન્મ કલ્યાન. ૧૦૦૪
બડ ભાગીસે હોત હે સાચે સંતકી સેવ;
મુક્ત કહે તેહી રીજહીઅલખ નિરંજનદેવ. ૧૦૦૫
મુક્ત કહે શ્રી હરી ભજે સોહી કહાવત સંત;
વાસુદેવસો વિમુખ સો કલી મલી પ્રસીત
અસંત. ૧૦૦૬

લઘુતાઇમેં પ્રભુતાઈ હે, પ્રભુતાઇસેં પ્રભુ દુર;
કીડી હો મીસરી ચુગે, ગજ શીર ડારે ધુર
પ્રભુતાઇ કું સબકો ભજે, પ્રભુકુ ભજે ન કોય
પ્રભુતાઇ તજ પ્રભુકું ભજે તો પ્રભુતા દાસી
હોય. ૧૦૦૭

કંચન ત્યજેલો ક્યા ભયા, માન તજા નહી જાય;
માન મડે મુનીજન ગલે, માન સબન કું ખાય
કંચનકો તજવો સુલભ, સુલભ ત્રીયાકો નેહ;
નિંદા અસ્તુત ત્યાગવો, તુલસી દુરલભ એહ. ૧૦૦૮
રામનામ સબકો કહે, કેહવે માંહી વિચાર
એકજ રામ સતીઆ કહે; દુજા કોતુક હાર
આગ કહે જલતા નહીં, જો નહીં ચંપે પાવ;
જબલગ ભેદન જાનીઆ, રામ કહાંસે કાવ. ૧૦૦૯
સાખીસેં જબ તક કેહું, કહત નઆવે અંત;
જીનકુ ભેદ ન જાનીઆ, તો કાહા પડે બહુ
ગ્રંથ. ૧૦૧૦
રામ રામ સબકો કહે, કેહવે માંહિ વિવેક;
એકરામ ગુરૂ મુખ કહે, દુજા ભરમ અનેક. ૧૦૧૧
રામનામ સબકો જપે, સંત અરૂ સંસાર;
સંત ચાહે સતનામકું, જગત આંનકી લાર
પહેચાના તબ જાનીએ, હરીસે લાગે મન;
રાત દીવસના વીસરે, જયું કરપનકુ ધન. ૧૦૧૨
પહેચાના તબ જાનીએ, દોષ દ્રષ્ટિ સબ જાય;
શત્રુ મીત્ર કોઈ નહી, પાર બ્રહ્મકુ ધ્યાય. ૧૦૧૩
પહેચાના તબ જાનીએ, જાતભાત સબ જાય;
હરીજન હરી અંતર નહીં, મીલે નીરમલ
ભાય. ૧૦૧૪
કબીર પંડીત સબ મુવા, પઢપઢ બેદ પુરાન;
ભક્તીન જાની રામકી, બાજ રહા નીસાન. ૧૦૧૫
પઢનેકી હદ સમઝહે, સમઝકી હદ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકી હદ હરીનામ હે, યહ સિદ્ધાન્ત ઉર
આન. ૧૦૧૬

(સમાપ્ત.)